

OBRANA

MESAČNÍK MINISTERSTVA OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ROČNÍK XXI. • ČÍSLO 1 • JANUÁR 2013

20

1993-2013

Mikuláš: misia splnená!

Desiatky rodičov, ale najmä ich ratoleští netrpezlivo očakávali v zaplnenom Klube Ministerstva obrany SR v bratislavských Kutuzovových kasárňach príchod Mikuláša. Kým sa bradatý a pupkatý páňko v nezameniteľnom červenom kabáte dostavil v sprievode čerta, anjela a iných postavičiek, čas im celé predpoludnie vyplňal program poskladaný z divadielka, žonglérov, kúzelníkov, šašov, maľovania na tvár i na výkresy, vyrábania balónových figúrok a neodmysliteľného občerstvenia. Spokojné tváre všetkých zúčastnených dali jasne najavo, že stretnutie s legendou dopadlo podľa predstáv!

Text a foto: Ivan Kelement

S príchodom nového roka 2013 si pripomínáme dvadsiate výročie vzniku Slovenskej republiky. S touto najvýznamnejšou udalosťou moderných slovenských dejín sa spája aj vznik Armády Slovenskej republiky, teda dnešných Ozbrojených síl SR, ktoré sú významným atribútom našej štátnosti.

generálporučík
Peter Vojtek,
náčelník
Generálneho štábu
Ozbrojených síl SR

Cesta k súčasnej podobe ozbrojených síl nebola jednoduchá a charakterizujú ju mnohé milníky. Dnešné spôsobilosti sa zmenili z tzv. statických, ktoré boli zamerané predovšetkým na obranu vlastného teritória, na spôsobilosti zodpovedajúce bezpečnostným výzvam súčasnosti. A to z hľadiska zabezpečovania záujmov SR aj súčinnosti s našimi koalíčnymi partnermi. Výrazným cieľom zmien našich ozbrojených síl je dosiahnutie požadovaného stupňa expedičnosti a interoperability s armádami krajín NATO, a tým získanie vyššej schopnosti kooperácie, rýchlej reakcie a celkovej profesionality. Už dnes je zrejmé, že za uplynulých dvadsať rokov sme spoločne absolvovali mimoriadne zložitý transformačný proces. Výsledkom je, že v aliančnom prostredí sme vnímaní ako vážny, spoľahlivý a dôveryhodný partner, ktorý citlivo reaguje na požiadavky vyvíjajúceho sa bezpečnostného prostredia. Aj napriek negatívnym dopadom pretrvávajúcej ekonomickej krízy môžeme konštatovať, že ozbrojené sily dokážu zabezpečiť úlohy domáceho a medzinárodného krízového manažmentu. Pokračujúce plnenie tejto neľahkej úlohy si však bude vyžadovať veľké úsilie od nás všetkých. Efektívne a racionálne využívanie pridelených finančných zdrojov je a bude pri tom jednou z kľúčových požiadaviek.

Človek je to najcennejšie, čo v našich ozbrojených silách máme, pretože sila rozhodovania a výkonu služobných činností ostáva na človekovi – vojakovi – profesionálovi. Preto mi dovoľte, aby som vám, všetkým príslušníkom Ozbrojených síl, vojakom aj zamestnancom, úprimne poďakoval za zodpovednú a poctivú prácu, ktorú ste za ostatné dve desaťročia vykonali. Svojou profesionalitou, flexibilitou a odvahou každý z vás prispel svojím dielom k plneniu každodenných úloh. Za spoluprácu úprimne ďakujem aj našim kolegom z ministerskej časti rezortu obrany. Vyjadrujem poďakovanie aj našim kolegom, ktorí po splnení záväzkov voči ozbrojeným silám odišli do zálohy. Moja úcta patrí aj všetkým rodinným príslušníkom, ktorí sú pre nás – profesionálnych vojakov – oporou a zázemím.

Vojaci, kolegovia, dámy a páni, prajem nám všetkým, aby sme v sebe aj v roku 2013 našli dostatok síl na problémy a úlohy, ktoré musíme v neľahkých podmienkach spoločne riešiť. Do nového roka si spoločne zaželať, aby našim hnacím motorom bola vytrvalosť, pretože je schopnosťou čeliť prekážkam znovu a znovu, nevzdávať sa a robiť všetko nevyhnutné na dosiahnutie cieľa.

Veľa úspechov v novom roku 2013!

Na obálke: Aj mesačník OBRANA oslavuje dvadsiate jubileum • Foto: OBRANA

4 20 rokov rezortu obrany

8 Rozhovor s pplk. Miloslavom Čaplovičom, riaditeľom Vojenského historického ústavu

10 20 rokov v zahraničných misiách

12 20 rokov časopisu Obrana

17 Kalašnikov nie je na kolenách

18 Izraelský obranný systém Iron Dome

20 Vojenské využitie kozmu

28 Prvá čínska lietadlová loď

33 Čo nové v 328/2002?

34 Za Vihorlatom lietali Maľutky

39 Vojaci na lyžiach

43 Military English

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/

Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXI. • č. 1/2013 • Redakčná uzávierka 14. 12. 2012 • Do výroby zadané 17. 12. 2012 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR Komunikačný odbor • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Zástupca šéfredaktora: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 45, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleónora BUJÁČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotograf a fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, fax: 0960 31 25 20, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: kapitán Ing. Otakar HRABÁK, Ivana MIŠKOLCIOVÁ, Lýdia ŠEVČÍKOVÁ, 5. kartoreprodukčná základňa Nemšová • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana • Tlač: 5. kartoreprodukčná základňa Nemšová • © Ministerstvo obrany SR, EČ 41208, ISSN 1336-1910.

Míľníky 20 rokov MO SR a OS SR

Je dvadsiatka veľa alebo málo? Človek v tomto veku stojí na prahu dospelosti: má ešte právo na omyly, na romantiku, bezhlavú zaľúbenosť, prchkosť, lahtikárstvo i na bláznivosť, ale často už musí niesť zodpovednosť za seba i za druhých.

Iné je, ak druhé desaťročie jestvovania završila Slovenská republika, jeden z najmladších štátov Európy i sveta. A s ňou aj rezort obrany a slovenské ozbrojené sily. Kedysi, pred dvadsiatimi rokmi, na úplnom začiatku veľa kuvíčov hlasov strašilo, že

je to celé zlé, že nevydržíme, neprežijeme. A hľa – Slovenská republika je dnes členom NATO, EÚ, voľného Schengenského priestoru i Európskej menovej únie.

Iste, problémov máme nemálo. No sme tu a nikto sa už dnes neodváža spochybňovať naše miesto ani našu existenciu.

Na nasledujúcich stranách vás pozývame na prechádzku slovom i obrazom dvadsiatimi významnými chvíľami našich dvadsiatich rokov.

1993

K 1. januáru 1993 vznikli Ministerstvo obrany Slovenskej republiky a Armáda SR.

Slovenská republika sa 9. februára 1994 oficiálne zapojila do programu Partnerstvo za mier, ktorý bol hlavným nástrojom spolupráce medzi NATO a partnerskými krajinami strednej a východnej Európy vo vojenskej oblasti.

1994

Do výzbroje OS SR bol 5. decembra 1994 zaradený pancierový automobil na báze TATRA 815 6x6 – Tatrapan.

1994

18. 3. 1996 Slovenská republika ako prvá krajina zo strednej a východnej Európy odovzdala v bruselskom sídle NATO Individuálny diskusný dokument.

1996

1998

V Senici sa 22. septembra 1998 uskutočnili prvé ústredné oslavy Dňa armády SR.

Z Bajkonuru 20. februára 1999 odštartoval v kozmickej lodi Sojuz-TM prvý slovenský kozmonaut plk. Ivan Bella.

1999

V rámci reorganizácie Ozbrojených síl SR a ich veliacich štruktúr vzniklo 1. apríla 2000 vo Zvolene Veliteľstvo vzdušných síl.

2000

2000

Ozbrojené síly prevzali 6. novembra 2000 nový obrnený kolesový transportér Aligator 4x4.

2001

Na základe kritiky NATO a následnej analýzy vojenských odborníkov schválila NR SR 25. 5. 2001 Obrannú stratégiu Slovenskej republiky.

2002

30. 5. 2002 vznikla v Topoľčanoch mnohonárodná slovensko-česko-poľská brigáda.

2003

Členské krajiny NATO
podpísali protokol
o pristúpení
SR k NATO
26. marca 2003.

2004

V septembri 2004
vznikla transformáciou
vojenského školstva
trojstupňová sústava.

2005

Národná rada
Slovenskej republiky schválila
24. júna 2005 zákon č. 346/2005 o štátnej
službe profesionálnych vojakov.

2005

Na festivale Bažant Pohoda vydal
15. júla 2005 minister obrany SR rozkaz
o zastavení povolávania odvedencov
na základnú vojenskú službu.

Na maďarskom
území neďaleko
slovenských
hraníc
havarovalo
19. januára
2006 lietadlo
Vzdušných síl
An-24.

2006

2. 3. 2007 si séria
explózií vo VOP
Nováky vyžiadala
8 ľudských životov.

2007

NA PAMIATKU OBETÍ TRAGICKÉHO VÝBUCHU,
KTORÝ SA STAL DŇA 2. 3. 2007
VO VOJENSKOM OPRÁVARENSKOM PODNIKU NOVÁKY

† Elena Bitarová	† Ján Rybár
† Peter Kalač	† Emília Stručková
† Mária Kováčová	† Nora Vačková
† Jana Krajčovičová	† Jozef Vida

Na XXIX. LOH v Pekingu získal slovenský vodný slalomár a reprezentant VŠC Dukla Banská Bystrica Michal Martikán zlatú medailu.

2008

V októbri 2009 sa po prvý raz v histórii uskutočnilo na Slovensku neformálne stretnutie ministrov obrany členských krajín NATO.

2011

V novembri 2011 prepukol škandál s odpočúvaním slovenských politikov, novinárov, podnikateľov aj zamestnancov MO SR. Kauza stála kreslo ministra obrany a viedla k plánom zlúčiť vojenské spravodajské služby.

2012

Na Slovensku prebiehalo v apríli 2012 pod názvom MACE XIII najväčšie letecké cvičenie na našom území od vstupu SR do NATO.

Za dvadsať rokov prešiel rezort obrany obrovskými zmenami: od povinnej základnej vojenskej služby k profesionálnym ozbrojeným silám; od štruktúr armády východoeurópskeho typu k silám kompatibilným s jednotkami NATO; od plnenia prevažne domácich úloh po postavenie významného hráča na poli medzinárodného krízového manažmentu. Slovensko sa stalo členom NATO i Európskej únie, pomáhame riešiť problémy v krízových oblastiach sveta, máme špičkových odborníkov na odminovanie a likvidáciu nástražných výbušných systémov, atestované a certifikované jednotky na nasadenie v zahraničných misiách a operáciách. Stali sme sa – aj vo vojenskej oblasti – plnohodnotnými členmi medzinárodného spoločenstva.

Na domácej politickej scéne panuje jednota v tom, že Slovenská republika musí a chce v oblasti obrany a bezpečnosti naplňovať svoje povinnosti voči vlastným občanom a svoju spoluzodpovednosť za obranu spojencov. To je dobre. Dobré je aj to, že nás spojenci v EÚ i NATO vnímajú ako spoľahlivého a akcieschopného partnera, čo naši vojaci dokazujú v zahraničných misiách, a nielen v Afganistane. Aby sme túto ambíciu udržali aj v ďalšom období,

si bude vyžadovať rozvíjanie potrebných obranných schopností vrátane akcieschopných ozbrojených síl.

Pretože sú to práve naši vojaci a vojačky, na ktorých zodpovednosti a profesionalite stojí a padá ochrana národných záujmov Slovenska vo vojenských operáciách aj pri plnení úloh v rámci domáceho krízového manažmentu. Našou vrcholnou ambíciou je zabezpečiť mužom a ženám v uniformách plnú podporu, vrátane obnovy vojenskej zmluvy medzi nimi a štátom, ktorého ochrane obetujú čas, um, sily a nezriedka aj zdravie či život.

Dvadsať rokov MO SR a OS SR treba chápať v kontexte poznania, že nežijeme v izolovanom svete: mierové podmienky nášho života neznamenajú, že sa nás hrozby a bezpečnostné riziká nedotýkajú. Bezpečnosť a obrana štátu je – a musí byť – spoločným záujmom a zodpovednosťou všetkých, nezávisle od ich stranického trička či politického presvedčenia. Lebo iba tak dokážeme na tých 20 rokov nadviazať aj ďalej.

Martin Glváč

minister obrany Slovenskej republiky

**Riaditeľ Vojenského historického ústavu
pplk. Miloslav Čaplovič:**

Záujem o vojenskú históriu rastie

Hoci nie je pravda, že história to sú len dejiny vojen, armády a vojny nepochybne ovplyvňovali priebeh dejín. Ako? Aj to skúmajú odborníci Vojenského historického ústavu (VHÚ) Bratislava. Od roku 2008 je jeho riaditeľom podplukovník Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.

Je dvadsať rokov samostatných Ozbroyených síl SR dostatočným časovým obdobím, aby sa nim zaoberali vojenski historici?

Samozrejme. Toto obdobie je z pohľadu vojenskej histórie veľmi zaujímavé a jeho vedeckému zhodnoteniu sa venujú naši vojenski historici už dnes. Niektoré čiastkové výsledky ich práce sú už spracované vo viacerých publikáciách. Spomeňme len dve z tých ťažiskových. Prvou bola kniha Ozbroyené sily Slovenskej republiky – História a súčasnosť s podtitulom 90 rokov: 1918 – 2008. Tá druhá mala názov V službách vlasti, demokracie a mieru – 15 rokov Ozbroyených síl Slovenskej republiky 1993 – 2008. Obe vyšli pri príležitosti 15. výročia Ozbroyených síl Slovenskej republiky. Čitateľ v týchto reprezentatívnych dvojazyčných publikáciách nájde veľa informácií nielen o úlohách a činnosti o Armáde Slovenskej republiky, resp. Ozbroyených silách Slovenskej republiky na našom území. Hovorí aj o činnosti vojakov v zahraničí, pri zabezpečovaní mieru a stability v Európe a vo svete.

Aké miesto v rámci štátnych útvarov z historického pohľadu patrí armáde?

Od staroveku až do dnešných čias si armáda udržiava nezastupiteľnú úlohu v spoločnosti. Už v dávnych civilizáciách jej poslanie spočívalo nielen v ochrane hraníc štátu pred vonkajším nepriateľom, resp. vo vojenských agresióch za hranicami štátu. Panovník od svojich vojakov vyžadoval pripravenosť uplatniť svoju vôľu aj vnútri krajiny. Bez oddanej armády, ktorá bola pripravená plniť jeho rozkazy, by žiaden z vládcov neudržel „symboly moci“ vo svojich rukách. Panovníci si túto skutočnosť jasne uvedomovali, a preto sa o svojich vojakov primerane starali – vojenskú elitu patrične odmeňovali spoločenským postavením a darmi. V prípade nespokojnosti vojenských elít s vládcom došlo mnohokrát k jeho výmene za vhodnejšiu osobu, ktorá lepšie „chápala“ požiadavky vojakov. V moderných časoch sa ozbrojené sily vytvárajú s cieľom zachovania mieru a bezpečnosti štátu, ako aj na účely plnenia záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je štát viazaný.

Aké miesto si za dve desaťročia získali súčasné ozbrojené sily v rámci Slovenskej republiky, respektíve medzinárodného prostredia?

Z postavenia riaditeľa Vojenského historického ústavu mi neprináleží odpovedať na takto široko koncipovanú otázku. Z pohľadu riaditeľa VHÚ však môžem konštatovať, že vedecko-výskumné, archívne a múzejné pracovisko rezortu ministerstva obrany, ktoré viem, už takmer dve desaťročia so ctou plní všetky odborné úlohy, ktoré mu vyplývajú z jeho pôsobnosti. Po rokoch tvrdej práce terajších i bývalých pracovníkov ústavu je Vojenský historický ústav (www.vhu.sk) uznávanou vedeckou inštitúciou nielen doma, ale aj v zahraničí. Svedčí o tom napríklad značný citačný ohlas na práce našich vojenských historikov. Takisto skutočnosť, že moji kolegovia z Odboru vojenskohistorických výskumov na medzinárodných vojenskohistorických podujatiach veľmi fundovane reprezentujú nielen rezort obrany, ale aj Slovenskú republiku.

Aká je podpora štátu pri posilňovaní vojenských tradícií a historického povedomia najmä smerom k národnooslobodzovaciemu a protifašistickému boju?

Ak budeme hovoriť o rezorte obrany, tak táto pozornosť je trvalá a intenzívna. Prostredníctvom svojich odborných zložiek popularizuje významné historické medzníky vo vojenských dejinách Slovenska. Osobnosti vojenských dejín Slovenska, ktoré naši vojenski historici vo svojich prácach vyniesli na svetlo poznania, si nachádzajú nezastupiteľné miesto v našich dejinách. Svedčia o tom aj čestné názvy vojenských útvarov, ktoré im priznal hlavný

veliteľ ozbrojených síl – prezident Slovenskej republiky – a na ktoré sú príslušníci Ozbroyených síl Slovenskej republiky hrdí.

Do akej miery témy vojenskej histórie vnímajú občania?

Záujem o vojenskú minulosť našej krajiny ľudia majú. Vnímam ho ako čoraz väčší. Je pochopiteľné, že prevažuje záujem o čiastkové historické témy. Tie sa týkajú napríklad ich regiónu alebo rodiny. Ľudia napríklad pátrajú po vojenskej minulosti svojich predkov. V poslednom desaťročí intenzívnejšie pracujú kluby vojenskej histórie. Pripravujú ukážky historických bojov a snažia sa širokej verejnosti priblížiť niektoré historické udalosti z vojenskej histórie Slovenska. Je to veľmi záslužná činnosť. Taktiež existujú vojenské historické kluby, ktoré zhromažďujú a renovujú vojenskú techniku. Ich členovia ju potom prezentujú na stretnutiach priateľov vojenskej historickej techniky. A to všetko spravidla výhradne za svoje peniaze a vo svojom voľnom čase. V tejto súvislosti môžeme spomenúť napríklad akcie Sahara, či Slovenské piesky, na ktorých organizácii sa podieľa aj rezort obrany. V neposlednom rade medzi klubmi vojenskej histórie sú aj také, ktoré sa nezištne starajú o vojnové hroby a ich obnovu z obdobia prvej aj druhej svetovej vojny. Je to dobrá tendencia.

Čo považujete za najväčší úspech pri budovaní Vojenského historického ústavu? A čo bola jeho najväčšia prehra?

Vojenský historický ústav si vybojoval nezastupiteľné postavenie garanta rozvoja slovenskej vojenskej historickej vedy v súlade so štátnou vedeckou politikou a koncepciou rozvoja vojenskej vedy. Od mája 1994, keď VHÚ vznikol, sa nám až dodnes podarilo postupnými krokmi vybudovať takpovediac na zelenej lúke Vojenský historický archív v Bratislave. Podobne aj Vojenské historické múzeum v Piešťanoch so stálou expozíciou Výzbroj čs. armády v rokoch 1945 – 1992. V tejto súvislosti oceňujem tiež prácu môjho predchodcu vo funkcii riaditeľa VHÚ, plk. v. v. doc. PhDr. Jozefa Bystrického, CSc. Spolu s ním, ako aj s ďalšími kolegami, sme v roku 2011 autorsky pripravili modernú centrálnu expozíciu vo Svidníku, nazvanú Vojenské dejiny Slovenska v rokoch 1914 – 1945. No a o prehrách azda niet dôvodu rozprávať. Veď ako je známe, kým „na bojisku znie vojnová vrava“, vojak o prehre neuvažuje.

Vo svete je asi málo hlavných miest, kde nie je

vojenské múzeum...

Pevne verím, že v nasledujúcom období sa nám v spolupráci so Slovenským národným múzeom podarí otvoriť aj v Bratislave kamennú múzejnú expozíciu, ktorá by návštevníkom hlavného mesta približovala vojenské dejiny Slovenska. Nateraz však nebudem konkrétnejší, zámer iba začíname špecifikovať.

A ďalšie výzvy?

K tým hlavným patrí digitalizácia kultúrneho dedičstva, osobitne Vojenského historického archívu. Tiež dobudovanie a rozširovanie stálej expozície Vojenského historického múzea v Piešťanoch, ako aj vybudovanie malej expozície v interiéri Vyhliadkovej veže na Dukle. Vo vedeckovýskumnej oblasti nás čaká ďalšia spolupráca na bilaterálnej i multilaterálnej úrovni, získavanie poznatkov z vojenských dejín Slovenska a s tým súvisiace spracovanie vedeckých a popularizačných výstupov. V tomto roku pripravíme na vydanie publikácie Vojenské dejiny Slovenska slovom a obrazom, Osobnosti vojenských dejín Slovenska 1939 – 1945 či publikáciu Generáli – slovenská vojenská generalita 1918 – 2012. Verím, že aj takto prispejeme k historickému poznaniu vojenských dejín našej krajiny.

Zhováral sa: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

20 rokov

Text: Pavol Vitko

Foto: Milan Vanga, Jozef Žiak

Slovenská republika hneď po svojom vzniku v roku 1993 jasne definovala, že tradičné chápanie obrany vlasti vo forme len vlastnej teritoriálnej obrany je už minulosťou. Od prvého dňa existencie štátu sa vtedajšia Armáda Slovenskej republiky zapájala do posilňovania medzinárodnej bezpečnosti v rámci mierových operácií. Za 20 rokov existencie samostatného štátu slúžilo v misiách a operáciách okolo 16 000 slovenských vojakov. V našej najdôležitejšej operácii, ktorou je ISAF v Afganistane, slúži v rámci síl Aliancie 244 slovenských vojakov. 159 vojakov pôsobí v misii UNFICYP na Cypre. Ďalších 34 ich slúži v misii EÚ Althea v Bosne a Hercegovine. Slovensko v súčasnosti obsadzuje 2 vojakmi aj pozorovateľskú misiu UNTSO v Sýrii. Po jednom vojakovi máme v pozorovateľskej misii EUMM v Gruzínsku a v štábe NATO v Bosne a Hercegovine.

v operáciách a misiách

V SLUŽBÁCH OSN

UNPROFOR

V misii UNPROFOR bývalí slovenskí vojaci plynule pokračovali v činnosti od prvého dňa samostatného štátu. Následne 1. a 2. mája 1993 odchádzali zo Slovenska smerom na Balkán prvé dve vlakové súpravy s vojakmi už samostatného ženijného práporu. V počte 418 vojakov plnili úlohy predovšetkým v oblasti identifikácie zamínovaných území, odminovania, rekonštrukcie mostov a opráv ciest.

UNTAES

Od roku 1996 pokračovali slovenskí ženisti vo svojej práci na Balkáne v misii UNTAES. Približne 600-členný slovenský ženijný prápor odminoval do roku 1998 cesty, dvory domov či polia. Sprejádzňoval komunikácie, opravoval alebo stavал mosty. Jeho veliteľstvo sídlilo vo Vukovare. Slovenskí dôstojníci zaujali aj dôležité pozície v rámci medzinárodného veliteľstva misie.

UNDOF

Slovenská rota začala pôsobiť na Golan-ských výšinách v máji 1998. Do misie UNDOF sme vyslali 97 vojakov, z ktorých 87 vytvorilo 3. rotu rakúskeho práporu. Ďalší pôsobili na medzinárodných veliteľstvách.

Vojaci plnili predovšetkým hliadkovic úlohy. Činnosť v misii UNDOF ukončili OS SR v roku 2008.

UNMEE

Do misie UNMEE na rozhraní rokov 2000 a 2001 vycestoval 200-členný kontingent ženistov. Do júla 2004 mal v Eritrei za úlohu najmä ručné a strojové odminovanie. Vojaci pracovali realizovali aj ďalšie ženijnotechnické práce, pričom významnou mierou pomáhali aj domácim obyvateľom.

UNFICYP

Prvý slovenský 274-členný kontingent vycestoval na Cyprus v apríli a v máji 2001. Slovenská jednotka sa tu po prvý raz stala jedným z vedúcich národov misie. Slovinci sú zodpovední za Sektor 4 s veliteľstvom vo Famaguste. V kompetencii majú predovšetkým monitorovanie dodržiavania vojensko-politických dohôd na línii zastavenia paľby z roku 1974. Podieľajú sa aj na činnosti hlavného veliteľstva misie v Nikózii.

UNTAET / UNMISSET

V júli 2001 vycestoval do misie UNTAET/UNMISSET vo Východnom Timore 38-členný tím slovenských vojenských zdravotníkov. Slovenská vojenská poľná nemocnica druhej úrovne (Role 2) pôsobila do júna 2003 v mimoriadne náročných

klimatických aj humanitárnych podmienkach. Chirurgický tím bol predovšetkým k dispozícii príslušníkom mierových síl UNMISSET. Pomohli približne 10-tisíc pacientom, z ktorých bola asi štvrtina miestnych obyvateľov.

UNIFIL

V rámci belgickej poľnej vojenskej nemocnice Role 2 v libanonskom Tibnine malo Slovensko od marca do júla 2007 v rámci dvoch desaťtýždňových rotácií vždy po jednom šesťčlennom chirurgickom tíme. V nemocnici zloženej zo stanov a špeciálnych zdravotníckych kontajnerov slovenskí vojenský lekári a zdravotné sestry vykonávali stredne ťažké aj ťažké chirurgické operácie.

POZOROVATEĽSKÉ MISIE OSN

Samostatnosť, rozhodnosť, odvaha a zmysel pre komunikáciu s miestnymi obyvateľmi aj so znepriatelenými stranami boli vlastné slovenským vojakom v nasledujúcich pozorovateľských misiách OSN: UNAVEM I, II, III Angola (1993 až 1998), UNSOM I, Somálsko (1993), UNOMIL, Libéria (1993 – 1994), UNOMUR, Uganda a Rwanda (1993), UNAMIR, Rwanda (1994), UNAMSIL Sierra Leone (1999 – 2005), UNGCI, Irak (1992 – 1993, 2000 – 2003), UNTSO, Izrael, Libanon, Sýria (1998 – do súčasnosti)

POD ZÁSTAVOU EÚ

ALTHEA

Slovenskí vojaci sú účasťou operácie od januára 2006. Medzi ich hlavné úlohy pôvodne patrila dozorná a strážna služba. Od roku 2011 prevzali zodpovednosť za tri styčné a pozorovacie tímy. SR je od 1. septembra 2012 v zlúčenom Koordinačnom centre pre styčné a pozorovacie tímy vedúcou krajinou.

OPERÁCIA CONCORDIA

V marci 2003 prevzala EÚ od NATO úlohy v misii vo vtedy občianskymi nepokojmi sužovanom Macedónsku. Jej súčasťou bol trištvrté roka aj jeden príslušník OS SR.

INÉ MISIE

V monitorovacej misii ECMM a od roku 1998 EUMM pôsobili Slováci v krajinách bývalej Juhoslávie od roku 1993 ďalších pätnásť rokov. V roku 2006 pôsobili v sudánskej oblasti Darfúr viac ako pol roka dvaja slovenskí pozorovatelia ako súčasť misie Európskej únie AMIS II.

V MISIÁCH OBSE

KVM

Kontrola dodržiavania ľudských práv a prímeria boli hlavné úlohy kosovskej misie Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (Kosovo Verification Mission) po tom, keď sa z tejto provincie stiahla v roku 1999 armáda vtedajšej Juhoslávie. V rokoch 1999 až 2001 pôsobilo v misii šesť slovenských vojakov.

MOLDAVSKO

V rokoch 1988 až 2002 sa v tejto misii vždy aj jeden slovenský dôstojník podieľal na vytváraní podmienok potrebných na vyriešenie vnútorných problémov v krajine a na kontrole odsunu ruských vojsk.

GRUZÍNSKO

Úlohou misie bola kontrola dodržiavania prímeria a ľudských práv a pomoc pri vytváraní dohody medzi znepriatelenými stranami. Slovensko vysielalo od roku 2000 do roku 2005 do Gruzínska po jednom vojakovi.

KOALIČNÉ OPERÁCIE

TRVALÁ SLOBODA – KUVAJT

Na prelome februára a marca 2003 vyslala SR do Kuvajtu 75-člennú rotu rádiologickej, chemickej a biologickej ochrany. Najmä po útoku koaličných síl na Irak monitorovala radiačnú, chemickú a biologickú situáciu. Začiatkom leta bola rota stiahnutá na Slovensko.

TRVALÁ SLOBODA – AFGANISTAN

Na operácii v Afganistane sa Slováci podieľali od roku 2002. Na základni Bagram bolo hlavnou úlohou pol stovky slovenských ženistov rekonštruovať letisko. V roku 2005 ich prevelili do misie ISAF.

IRACKÁ SLOBODA

Od roku 2003 do roku 2007 slovenskí ženisti odmiňovali v Iraku takmer 900 000 metrov štvorcových mechanicky a ďalších takmer 200 000 štvorcových metrov preverili ručne. Budovali opevnenia táborov a vykonávali množstvo ženijných činností.

VO FARBÁCH NATO

SFOR

Po prvý raz pôsobila desiatka slovenských dôstojníkov priamo vo veliciach štruktúrach operácie od leta 1998. V auguste 2002 SR vyslala práve do tejto operácie prvý raz vzdušné sily - dva vrtuľníky Mi-17 spolu s 21-členným tímom. V roku 2004 misia SFOR pod vedením NATO skončila a odovzdala kompetencie misii ALTHEA pod vedením EÚ.

AFOR

40-členná ženijná jednotka vycestovala do operácie AFOR v júli 1999. Jej základnou úlohou bolo budovanie a údržba ubytovacích zariadení a komunikácií. Činnosť súvisela s humanitárnou krízou v Kosove. Slováci sa začiatkom septembra 1999 presunuli do Kosova, kde začali pôsobiť v rámci misie KFOR.

KFOR

Od februára 2002 takmer 400 českých a 100 slovenských vojenských profesionálov vytvorilo spoločný prápor s veliteľstvom na základni Šajkovac. Hlavnými úlohami bolo hliadkovanie. V roku 2005 spoločný prápor ukončil činnosť. Na prelome rokov 2007/2008 sa do Kosova presunul na niekoľko mesiacov aj 39-členný personál jednotky dopravných vrtuľníkov. Posledných 140 Slovákov sa z operácie KFOR stiahlo v novembri 2010.

ISAF

Na medzinárodnom letisku KAIA v Kábule pôsobilo v rámci ISAF od mája 2004 spolu 17 slovenských vojakov. Ďalších 40 ženistov sa včlenilo do operácie ISAF v decembri 2005 a z Bagramu sa presunuli do Kábulu. V polovici roka 2007 bola slovenská ženijná jednotka redislokovaná do Kandaháru. Od jesene 2008 do konca roka 2012 sa 50-členná slovenská strážna jednotka podieľala na ochrane základne Tarin Kowt. Ďalšia strážna jednotka v decembri 2008 začala pôsobiť na základni Kandahár. Tretia strážna jednotka OS SR bola vyslaná v marci 2009 na stráženie základne Deh Rawood v provincii Uruzgan. Svoju činnosť ukončila v septembri 2010. Príslušníci OS SR sa v decembri 2008 začali zapájať aj do výcviku afganských národných bezpečnostných síl v rámci operačného výcvikového a styčného tímu (OMLT) v Tarin Kowte. V júni 2011 OS SR prevzali zodpovednosť za samostatný CSS OMLT pre oblasť logistického zabezpečenia. V roku 2010 vyslala SR do ISAF tím na likvidáciu nevybuchnutej munície a improvizovaných výbušných prostriedkov. V septembri 2011 bol do operácie vyslaný tiež 20-členný tím príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny. Plnia tu úlohy výcviku a mentoringu špeciálnych jednotiek afganskej národnej polície.

Bolo práve rozhranie zimy a jari 1994, keď sa v redakcii nášho vojenského časopisu Obrana (vtedy sme sídlili na 20. poschodí v „Kukurici“) objavil pán stredného veku so zviazaným ročníkom časopisu pod pazuchou. Na jeho väzbe bolo napísané Obrana 1918. Pre nás to bolo dosť prekvapujúce. Veď časopis s takýmto názvom sme začali vydávať len pred niečo viac ako rokom, po rozdelení ČSFR a federálnej armády.

Naše prekvapenie bolo ešte väčšie, keď sme nahliadli do dosiek zviazaného časopisu a zistili, že ho vydávali americkí Slováci. Založili ho v roku 1914 v americkom Clevelande, kde podnes žije početná slovenská komunita. Vychádzal raz za dva týždne. Na svojich dvadsiatich stranách oboznamoval našich krajanov za morom s dianím vo svete.

Na pomoc rodnému kraju

Pomáhal udržiavať národný život a v rokoch prvej svetovej vojny podnecoval Slovákov za morom, aby vstupovali do česko-sloven-

ských jednotiek (légii) a bojovali tak za slobodu rodnej vlasti. Po vstupe USA do prvej svetovej vojny podporoval účasť Slovákov, ktorí mali americké občianstvo, vo vojenských jednotkách, čo odchádzali bojovať do Európy po boku Francúzska, Veľkej Británie a Talianska.

Mnoho slovenských chlapcov aj mužov sa aj vďaka plameným výzvam americkej Obrany dobrovoľne prihlásilo do armády a odišlo na fronty prvej svetovej vojny. Najmä do Francúzska a Belgicka. Spoločne s krajaňskými organizáciami a spolkami v USA a Kanade organizovala finančné zbierky na pomoc vznikajúcim česko-slovenským légii i na pomoc pri zrode nového štátu. Podnecovala Slovákov, aby si kupovali body vojnových pôžičiek, nazvaných Pôžičky slobody pre potreby americkej armády bojujúcej na starom kontinente.

Na stránkach časopisu Obrana boli publikované mnohé úvahy o budúcom spoločnom štáte Slovákov a Čechov. Nechýbali medzi nimi názory hlavných predstaviteľov budúceho česko-slo-

Obrana má

americký rodný list

Text: Jozef Žiak

„Mám k Obrane najlepší vzťah, môj otec si ju dlhé roky predplácal. Keď som bol ešte celkom malý, čítal mi z nej novinky zo života amerických Slovákov,“ povedal nám Vincent Obsitník, bývalý veľvyslanec USA na Slovensku (2007 - 2009). Narodil sa v roku 1938 v Moravanech na východnom Slovensku, v tom istom roku s rodičmi odišli za oceán. Študoval na Národnej akadémii USA, päť rokov slúžil v námorníctve, pôsobil v súkromnom sektore, no aj v Komisii pre zachovanie amerického dedičstva v zahraničí. Fakt, že časopis Ministerstva obrany SR nadviazal na tradíciu amerických Slovákov, ktorí Obranu vydávali od roku 1914 do druhej polovice minulého storočia komentoval slovami: „Je to fajn. Obrana v USA dlhé desaťročia pomáhala posilňovať národné povedomie amerických Slovákov, podobne ako to v prostredí rezortu obrany a vojakov nepochybne robí aj teraz v Bratislave.“ (pv)

Ako sme začínali

Približne od leta roku 1992 sme sa na chodbách redakcie A-reportu v Prahe doslova potýkali o veľké papierové škatule. Poriadne sme hromžili vždy, keď sme ich obchádzali. Čo v nich je a prečo sa nevybalia? Dostali sme odpoveď, že je v nich redakčný počítačový systém (jeden sme už mali zhruba namontovaný a používali sme ho) a rozbaľovať sa zatiaľ nebude.

„Republika sa aj tak bude deliť a tak si ho Slováci zoberiete so sebou domov pri delení federálnej armády. Nemá zmysel ho teraz vybaľiť a o nejaký čas znova baliť...“, dostali sme odpoveď od našich českých kolegov v redakcii. A tak sme škatule zasa ďalšie mesiace poctivo obchádzali.

Na jeseň 1992 prišlo spomínané delenie vojenského majetku a napriek našim upozorneniam zodpovední za jeho delenie zo slovenskej strany neprejavili o systém záujem. Obdobne dopadol aj archív vojenského filmu, vojenské archívy, múzeá a niektoré ďalšie súčasť federálnej armády. Vysvetľovali nám, že prioritu má vojenská technika (najmä tanky, lietadlá, obrnené transportéry, rakety, delá a podobne). Naši českí kolegovia nechápavo krútili hlavami ale neskôr vďaka cenný redakčný systém využili.

Aj preto boli takí prekvapení, keď sme o pár mesiacov neskôr (presne 27. februára 1993) vydali nulté číslo nášho vojenského časopisu Obrana. Najskôr tomu nechceli veriť a dokonca nás podozrievali, že sme si len pre nich nechali v tlačiarňach vyrobiť pár kúskov časopisu. Vedeli totiž, že sme začínali od nuly, na zelenej lúke. Využívali sme vlastné osobné autá, písacie stroje, fotoaparáty a zapožičané počítače. Ale vydržali sme...

venského štátu Tomáša Garingua Masaryka a Milana Rastislava Štefánika. Jeho súčasťou boli vtipné príbehy, ilustrácie, správy zo života našich krajanov a samozrejme, keďže časopis vychádzal za veľkou mláskou aj reklamy. Inzerovali prednostne firmy a služby slovenských, poprípade slovanských živnostníkov, lekárov a podnikateľov. Ale aj napríklad aj finančných ústavov, ako bola Bosáková slovenská štátna banka.

Nadviazanie na tradíciu

Aby sme nadviazali na túto nečakanú tradíciu (keď sme začiatkom roka 1993 premýšľali o názve slovenského vojenského časopisu vôbec nám nenapadlo, že časopis s takým názvom a dokonca v USA už vychádzal), prevzali sme upravenú hlavičku americkej Obrany a v záhlaví sa písalo: „Založené v Clevelande (USA) v r. 1914 – obnovené v r. 1993 v Bratislave“. Prvá takto upravená Obrana vyšla 17. marca 1994. O svojom pôvode máme dodnes zmienku v tiráži na tretej strane. Aj keď od historickej hlavičky sme po rokoch upustili a uprednostnili sme modernejšiu úpravu titulnej strany.

Tým pánom, ktorý k nám priniesol zviazanú americkú Obranu, je kpt. v. v. Ing. Jozef Nosál z Pezinka. A ako sa k nej dostal? Jeho otec, penzionovaný učiteľ, viedol kroniku mesta Pezinok. Bol známym zberateľom starých kníh. Ľudia to o ňom vedeli, a preto prinášali staré knihy a časopisy. Tak sa k nemu niekedy pred 40 rokmi dostala i zviazaná americká Obrana.

„Otec si v nej často listoval, lebo mu pripomínala detstvo. Veď sa narodil päť rokov pred vypuknutím prvej svetovej vojny. Po jeho smrti v roku 1987 som celú zbierku zdedil. Dlhé roky som pracoval na ministerstve výstavby. Podieľal som sa na zabezpečovaní výstavby mobilizačnej infraštruktúry na Slovensku.

Po vzniku samostatnej republiky začala k nám, na odbor obrany chodiť aj slovenská Obrana. Vtedy to bol ešte čierno-biely týždenník na novinovom papieri. Pri jej čítaní som si spomenul, že aj ja mám vlastne doma Obranu, ibaže americkú. Tak som si ju zobral pod pazuchu a vybral som sa do redakcie,“ spomína kapitán vo výslužbe, 65-ročný Jozef Nosál.

Míľniky OBRANY

- **1993** Vojenský časopis Obrana začal vychádzať 27. februára na 12 stranách novinového papiera ako rezortný týždenník. Od čísla 25 až do čísla 18 nasledujúceho roku vychádza ako štvorstranová príloha denníka Republika vo veľkom novinovom formáte.
- **1999** Od čísla 17 vychádza týždenník Obrana na 16 stranách novinového papiera čiastočne vo farbe. Predtým vyšlo číslo 16 v rozsahu 8 strán a číslo 15 prvého mája 1999 plnofarebné na 16 stranách kriedového papiera.
- **2003** Od prvého čísla vychádza časopis ako dvojtýždenník Obrana – Armáda na kriedovom papieri v rozsahu 36 strán. Keďže prestal vychádzať vojenský technický časopis Apológia, začal sa viac venovať aj technike.

- **2004** Časopis je dostupný aj na internete v PDF verzii.
- **2005** Obrana prechádza z dvojtýždennej periodicity na mesačnú, mení sa grafika, väčší priestor dostávajú fotografie.
- **2010** Prichádza ďalšia zmena grafiky, rozsahu i náplne časopisu. Začal vychádzať na 44 stranách, rozšírila sa príloha Technika až na 16 strán, posilnili sa servisné informácie, zanikla rubrika relaxu a kultúry.
- **2011** Rozsah časopisu sa znova rozšíril. Tentoraz vychádza už na 48 stranách.
- **2012** Od júnového čísla časopisu Obrana v ňom pribudli rubriky Aktuálne a Štýl (kultúra, zábava, voľný čas), postupne sa mení žánrová skladba aj grafická stránka časopisu. Časopis je možné čítať aj v online prehliadači na internete.

MILES 2000 zreálnil výcvik

Riaditeľ Odboru simulačných technológií Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť podplukovník Róbert Totkovič spomína, že v marci 2008 bol dovezený americký taktický simulátor MILES 2000. Dodáva však, že MILES 2000 nie je len tá viditeľná časť zariadenia, ktorú majú v podobe streleckých a zásahových simulátorov na sebe vojaci a ich technika. Jeho veľmi dôležitou súčasťou je vyhodnocovacie zariadenie (EXCON), technická skupina a ďalší pracovníci, ktorí spracúvajú informácie, poskytované MILES-om.

Prvé testovacie cvičenie sa uskutočnilo 15. až 17. apríla 2008 pod názvom SE-LIM. Podplukovník Totkovič však za prvú skutočnú previerku považuje až NALIM, ktoré sa uskutočnilo 3. až 28. septembra 2008. Pretože vtedy už sami vystrojovali a odstrojovali vojakov i techniku, spracúvali potrebnú dokumentáciu a svoju úlohu začali plniť aj príslušníci oddelenia živej simulácie.

Systém zatriaktívnil výcvik

„MILES 2000 zatriaktívnil a zrealizoval výcvik jednotiek v manévrovom spôsobe boja tým, že poskytuje dvom proti sebe pôsobiacim stranám merateľný činiteľ. Ten odzrkadľuje plánovací, rozhodovací i riadiaci proces a nakoniec aj samotnú vykonávaciu, t. j. bojovú fázu. Takto dokáže navodiť veľmi verný obraz súčasného bojiska, aj s treťou (nezúčastnenou stranou), ktorá podľa zásad vedenia bojovej činnosti musí byť chránená. Pravdou je, že všetky jednotky OS SR (najmä mechanizované) už za tých necelých 6 rokov existencie MILES-u u nás týmto výcvikom prešli. Zvykli si naň až tak, že ho požadujú aj pri takticko-poradových cvičeniach, a, samozrejme, pri taktických cvičeniach. Bez použitia MILES-u už výcvik pre nich nie je zaujímavý, pretože vojaci aj velitelia chcú za sebou vidieť určitý výsledok,“ zdôrazňuje podplukovník Totkovič.

Podľa neho vlastnia nielen zariadenie pre živú silu (jednotlivcov), ale aj pre vozidlá, a to zasa rozširuje možnosť využiť MILES nielen pre bojové, ale aj logistické jednotky, bez ktorých jednotka na prednom okraji nemôže existovať. Nesplní svoju úlohu. Môžeme mať akokoľvek dobre vycvičených vojakov, ak im nevieme dodať muníciu, stravu, PHM a ďalší materiál potrebný na boj, tak úlohu nesplnia. S MILES-om sa v poslednom období preto veľmi spriatelili, obdobne ako vojenská polícia, zložky zvolenskej brigády velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl. Jednoducho vznikol veľký dopyt na využitie systému aj v podmienkach domácich posádok. Zástupcovia odboru tak v minulosti robili a podľa slov podplukovníka Totkoviča sa v roku 2013 k tejto praxi znovu vrátia. Ich prvý výjazd bude smerovať do seredského ženijného práporu. Aj keď určitou nevýhodou je, že nedokážu zabezpečiť monitoring jednotiek, pretože ten je pevne spojený s priestorom na Lešti.

V podmienkach domácich posádok je možné jednotkám poskytnúť len informácie o počte strát. Nebudú síce vedieť, kto koho a kedy „zabil“, ale pomôže to vojakom a ich veliteľom vo výcviku, a pri príchode na vyvedenie na Lešť budú už lepšie pripravení. MILES sa osvedčil aj pri kombinovaných cvičeniach (prienik technológií živej i konštruktívnej simulácie), čo sa využíva najmä pri veliteľsko-štábných cvičeniach (VŠC) s čiastočným vyvedením vojsk. Takýto prístup sa v poslednom

období osvedčil aj pri príprave nitrianskej mechanizovanej práporovej skupiny.

Ako doplniť systém?

Roky, počas ktorých sa MILES používa, sa celkom pochopiteľne odzrkadlili aj na stave jeho jednotlivých komponentov. Došlo k určitým stratám a poškodeniam. Nie všetky sa dali opraviť. „Veríme, že pri rokovaní s americkým partnerom dôjde k dohode, aby sme doplnili chýbajúce segmenty, ale zároveň doplnili ho aj o taký materiál, ktorý sme doposiaľ nemali. Napríklad prostriedky simulácie streľby z pištole, čo je veľmi dôležité v zrealizovaní bojov v zastavaných oblastiach. Ale ešte viac chýba pri týchto bojoch simulácia výbuchu ručného granátu. Pretože ten urobí v malom priestore pre vojaka veľkú prácu, a keď cvičíme boj približujúci sa realu, tak bez neho to nejde. Zároveň aby sa vojak naučil chrániť seba a svojich kolegov pri použití vlastného granátu. Ak chce vojak použiť v boji v budove granát, musí to dať svojmu okoliu na vedomie, vytvoriť určité bezpečnostné prostredie, aby nielen črepiny, ale ani ohlušujúci výbuch a tlak v uzavretom priestore nehrozil a na nejaký čas nevyradil svojich kolegov,“ konštatuje podplukovník Totkovič, čím všetkým by chceli systém doplniť.

Napríklad aj o protitankové a protipechotné míny. To by zasa pomohlo zrealizovať bojovú činnosť. Dnes vojakovi výbuch míny dávajú najavo zvukovým a svetelným efektom, ale simulátor míny by bol ďalším krokom vpred.

Pôvodné počty simulačných prostriedkov majú v odbore simulačných technológií pre jeden prápor (modrý) a jednu rotu protivníka (červenú), ale dnes už počty práporu vyzerajú inak. Najlepšie to bolo vidieť na cvičení Pribina, kde mechanizovaná práporová skupina mala množstvo ďalších pridelených síl a prostriedkov. Takéto počty osôb a techniky zďaleka nie sú schopní zabezpečiť. Preto museli urobiť

Taktický simulátor

Americký taktický simulátor MILES 2000, ktorý je umiestnený v Odbore simulačných technológií Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR na Lešti pozostáva zo streleckých a zásahových simulátorov. Sú umiestnené na vestách s indikátorom zásahu (doviedna 394 kusov), čo stačí na vybavenie mechanizovaného práporu a jednu tzv. čatu protivníka (OPFOR). Na samopal vzor 58 je 286 kusov simulátorov, na univerzálne guľomety vzor 59 je to 72 kusov, na odstreľovacie pušky Dragunov 36 kusov, na ručné protitankové zbrane RPG-7 36 kusov. Ďalej na vystrojenie bojových vozidiel BVP-1 alebo BVP-2 je 40 kusov simulátorov a na ostatné vozidlá je k dispozícii ďalších 35 spomínaných simulátorov.

Cvičiacie osoby a vozidlá sú ustrojené vyhodnocovacím zariadením, ktoré signalizuje zásahy a prenáša údaje o nich, ako aj o pohybe do vyhodnocovacieho centra (EXCON). Na priebeh cvičenia dozerajú rozhodcovia, ktorí spracúvajú podklady do záverečného rozboru.

Oddelenie konštruktívnej simulácie pripravuje a uskutočňuje jednostranné (jednostupňové a dvojstupňové) a dvojstranné veliteľsko-štábné počítačovo podporované cvičenia (CAX) pre veliteľov a štáby útvarov a jednotiek ozbrojených síl na taktickom stupni. Pri nich využíva pracovné stanice pre 2D simuláciu boja v reálnom čase s databázou digitálnych terénov, ako aj stanice s podporou 3D zobrazovania boja. Oddelenie živej simulácie zabezpečuje výcvik rotácie Bojovník so zameraním na manévrový výcvik. Ručné zbrane a bojové vozidlá sú vybavené laserovými žiaričmi, ktoré simulujú streľbu. V prípade ručných zbraní je laser iniciovaný cvičným strelivom, laser z BVP je iniciovaný elektrickým odpaľovaním.

výber jednotiek, ktoré vybavili MILES-om. Nakoniec však našli určité kompromisné riešenie. Keď jednotka vychádzala zo základne na plnenie úloh, tak bola vybavená systémom (vnútri tábora ho nemala). Takto malo jednu a tú istú súpravu MILES v priebehu cvičenia aj 4 – 5 vojakov z rôznych jednotiek.

Deväť hodín práce

Navýšenie počtu komponentov MILES si pýta aj zvýšenie počtu ľudí, ktorí ho zabezpečujú. Viac zariadení znamená aj viac porúch, viac porúch zasa viac priestoru na údržbu. Príslušníci odboru simulačných technológií vojakov a vozidlá pred výcvikom vystrojujú jednotlivými súčasťami systému. Je to zložitá a navyše časovo pomerne náročná činnosť. Veď len pri nedávnom cvičení Fort Pribina II odstrojovanie (čo je časovo menej náročnejšia činnosť) trvalo vyše 9 hodín. Personál, ktorý túto činnosť zabezpečuje a zároveň vykonáva aj technickú podporu, predstavujú dve oddelenia (jedno má 10 ľudí a druhé vrátane rozhodcov 8 ľudí). Sú to však tí istí, ktorí počas cvičenia sedia za monitormi v centre. Vedúci oddelenia živej simulácie major Norbert Dräxler, jeho vedúci starší dôstojník kapitán Stanislav Greguš, starší dôstojník nadporučík Mikuláš Frič, samostatný odborný referent Ing. Miroslav Adamčák, vedúci oddelenia rozhodcov major Dušan Püšpöky a ďalší pracovníci majú práce doslova nad hlavu. Preto spolupracujú najmä s technickým personálom cvičiacej jednotky, ktorý určité práce robí sám. Najväčší frmol zažívajú, keď cvičenie prechádza do svojej záverečnej fázy a ide sa strieľať ostrou muníciou. Vtedy je potrebné priamo v teréne veľmi rýchlo odstrojiť všetky jednotky (vojakov a techniku). Urobí sa prestávka v boji a odstrojuje sa.

Text a foto: Jozef Žiak

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

AK-12 s bubnovým zásobníkom a puškovým granátometom

Legenda nie je na kolenách

Výrobca legendárnej zbrane AK-47 je údajne len krok od krachu. Zbrani, ktorú majú vo výbave desiatky armád po celom svete, hrozí zánik. S touto správou prišiel nemecký Bild a chytili sa jej všetky médiá vrátane slovenských.

Situácia vraj došla až tak ďaleko, že vynálezca legendárnej zbrane, 92-ročný Michail Timofejevič Kalašnikov (nar. 1919) písomne žiadal prezidenta Putina, aby krachujúcu spoločnosť zachránil. Okrem toho, že z firmy ku konkurencii odišli stovky cenených odborníkov, populárnu zbraň nelegálne kopíruje viacero ázijských výrobcov.

Pôvodný model útočnej pušky AK-47 sa postupne rozrástol do desiatok verzií a typov. Zbrojovka Ižmaš dodnes vyrába model AK-74M a z neho odvodené AK-101, AK-102, AK-103, založené na pôvodnom riešení, ale využíva progresívne materiály. No už na sklonku 70. rokov minulého storočia sa začali objavovať dohady, že zastaraný Kalašnikovov princíp treba nahradiť. Výber sa z rôznych dôvodov ťahal až do roku 1994, keď za novú útočnú pušku ruskej armády vybrali model AN-94 konštruktéra Gennadija Nikolajeviča Nikonova (1950 – 2003), využívajúci mechanizmus na obmedzenie spätného rázu, umožňujúci výrazne vyššiu presnosť najmä pri streľbe dávkami. Zbraňou však vyzbrojili len niektoré špeciálne jednotky. Koncern Ižmaš odpovedal zbraňami AK-107 a AK-108, ktoré spojili to najlepšie z Kalašnikova aj Nikonova.

V roku 2011 však ruská armáda po prvý raz v histórii odmietla nákup Kalašnikovových útočných pušiek, čo jej producenta, spoločnosť Ižmaš, dostalo do nečakaných problémov, ktoré v apríli tohto roka vyústili až do nútenej správy. Nevzdal sa však a odpovedal útočnou puškou AK-12 (Avtomat Kalašnikova, obrazec 2012 goda). Využíva základný Kalašnikovov princíp pohonu odberom plynov z hlavne a neobsahuje žiadny špeciálny balančný systém.

Dynamiku funkčného mechanizmu však upravili tak, aby sa spätný ráz zmenšil a celková stabilita pri streľbe dávkou zvýšila. Na hornej strane tela a spodnej strane predpažbia sú montážne lišty Picatinny (MIL-STD-1913) na upevnenie príslušenstva. Palcom ovládaná páčka režimu streľby (jednotlivo, trojranová dávka, samočinná streľba) sa nachádza po oboch stranách tela. Novým spôsobom je riešený mechanizmus spúšte a uvoľňovač záveru, nová je aj konštrukcia pažby, ktorá umožňuje pokročilé nastavovanie. Celkovú presnosť streľby zvýšila nová hlaveň. Jej ústie prepracovali tak, aby sa dali odpaľovať aj granáty rôznych typov.

Základný model AK-12 využíva strelivo 5,45 × 39 mm. Použiteľné sú zásobníky z AK-74, nové zásobníky pojmu 30 či 60 nábojov a bubnový zásobník dokonca 95. Konverzia na ruské strelivo 7,62 × 39 mm, ale aj na muníciu NATO (7,62 × 51 mm aj 5,56 × 45) je možná, rovnako na nové strelivo 6,5 × 38 mm Grendel a nové pripravované ruské strelivo. Variantmi AK-12 sú skrátená karabína AK-12U, samopal PPK-12, ostreľovačská puška SVK-12 a ľahký guľomet RPK-12. Plánujú sa aj poloautomaty na civilný trh.

O novú pušku prejavili záujem vojská ruského ministerstva vnútra i záujemcovia z Ázie, Afriky a Latinskej Ameriky. Či ruská armáda zmení svoje rozhodnutie vzdať sa kalašnikovov, je síce stále otáznne, ale legenda rozhodne nepadla na kolená. Najnovšie Michail Kalašnikov súhlasil s používaním svojho priezviska ako názvu nového zbrojárskeho koncernu, ktorý by mal vzniknúť na báze dvoch špecializovaných tovární v Iževsku.

(aš)

Iron Dome

Izrael v oblasti vojenstva charakterizujú často nekonvenčné prístupy. To je aj prípad riešenia obrany pred útokmi delostreleckou muníciou. Iron Dome (Oceľová kupola, po hebrejsky Kipat Barzel) je špecializovaný raketový systém na obranu pred cieľmi letiacimi po balistickej trajektórii, ako sú delostrelecké rakety a delostrelecké projektily.

Systémy tejto kategórie sú v anglojazyčnej odbornej literatúre označované C-RAM (Counter Rocket Artillery Missile). Prvá batéria systému Iron Dome bola dislokovaná pri meste Ber Ševa. Prvé zničenie delostreleckej rakety systémom Iron Dome deklaroval Izrael 8. apríla 2011. V súčasnosti je štát Izrael vyzbrojený

dovedna piatimi batériami systému Iron Dome a každá disponuje tromi odpaľovacími zariadeniami.

Obranný raketový systém Iron Dome tvoria tri hlavné komponenty – prehľadový a sledovací radar, stanica riadenia streľby a odpaľovacie zariadenie pre prepádové raketové riadené strely.

Radar MMR

Na zachytenie cieľov a ich sledovanie slúži radar EL/M-2084, ktorý vyrába spoločnosť Elta (dcéra spoločnosti Israel Aerospace Industries). Radar umožňuje sledovať všetky vzdušné ciele, ale vďaka vysokej presnosti a veľkej kapacite výpočtových prostriedkov dokáže kalkulovať presný bod dopadu takých malých cieľov, ako sú delostrelecké rakety a granáty. Výrobca deklaruje diaľkový dosah proti delostreleckým prostriedkom do 100 km a proti štandardným vzdušným cieľom do 350 km. Výpočtové prostried-

ky radaru určujú miesto dopadu delostreleckej rakety alebo granátu vystrelených zo vzdialenosti 50 km s kruhovou chybou odklonenia do 125 m. Radar EL/M-2084 môže otáčať v azimute anténovú jednotku celokruhovo (360°) alebo pri činnosti v prospech systému Iron Dome sledovať záujmový sektor so šírkou do 120°. V elevácii radar pokrýva priestor do $\pm 40^\circ$. Radar má pri sledovaní delostreleckých rakiet a granátov kapacitu súčasného sledovania do 200 cieľov za minútu alebo až do 1 200 cieľov pri sledovaní aerodynamických cieľov (lietadiel a riadených striel). Radar EL/M-2084 sa rozvíja alebo zvinuje v intervale do 20 minút.

Stredisko bojového riadenia

Stredisko bojového riadenia BMC (Battle Management & Weapon Control) vrátane programového vybavenia je dielom izraelskej spoločnosti mPrest Systems (dcéra spoločnosti Rafael). Výpočtové prostriedky a automatizované pracoviská systému BMC sú umiestnené v ISO kontajneri. Každé automatizované pracovisko je vybavené konzolou, ktorá disponuje dvoma rozmernými plochými displejmi, klávesnicou, myšou a ďalšími ovládacími prvkami. Programové vybavenie systému analyzuje trajektórie delostreleckej munície a spoľahlivo určuje miesto ich dopadu. Strelba sa vedie len proti konkrétnym cieľom, ktoré ohrozujú bránené územie.

Prepadová raketová riadená strela Tamir

Prepadová raketová riadená strela systému Iron Dome je pomenovaná Tamir (v hebrejčine „vysoký“). Jej autorom vrátane odpaľovacieho zariadenia je spoločnosť Rafael, ktorá je taktiež integrátorom celého systému. Kaliber riadenej strely Tamir je 160 mm, je dlhá 3 m a štartovacia hmotnosť dosahuje 90 kg. Riadená strela Tamir je vybavená dvojrežimovým raketovým motorom a na svoj cieľ je navádzaná pasívnym optickým senzorom. Počas štartu a vyvedenia do zóny zachytenia a prepady cieľa je prieľadný kryt senzora prekrytý aerodynamickým ogiválnym prekrytom. Dostrel riadenej strely Tamir je v rozsahu 13 – 15 km. Prepadové raketové riadené strely Tamir sú v prepravných kontajneroch, v jednom ráme je vždy päť kontajnerov. Na odpaľovacie zariadenie sú umiestnené štyri rámy s kontajnermi, čiže kapacita jedného diaľkovo ovládaného odpaľovacieho zariadenia je 20 prepadových raketových riadených striel Tamir. Strely štartujú takmer kolmo.

Text a foto: Miroslav Gyűřösi

KOZMOS

doména jedinečných vojenských príležitostí

Text: Peter Pindják

Foto: NASA, ESA, USAF

Zatiaľ čo rastúci počet krajín už viac ako polstoročie využíva kozmický priestor na vojenské a spravodajské účely, rozmiestnenie zbraňových systémov na obežnej dráhe Zeme, ostáva stále otvorenou témou v medzinárodnej bezpečnostnej komunite. Najväčší záujem na stabilite vesmírneho prostredia majú Spojené štáty americké, ktorým družice prinášajú vo vojenských operáciách nenahraditeľnú pridanú hodnotu, ale zároveň predstavujú aj ich achillovu pätu.

Do vesmíru v poslednom období vstupujú aj celkom noví hráči vrátane krajín Vyšehradskej štvorky. Aj keď sa Slovensko v tomto úsilí v porovnaní so svojimi susedmi v súčasnosti ocitá na chvoste, stále pretrvávajú príležitosti prekročiť tieň pasívneho pozorovateľa a vstúpiť do domény, ktorá ponúka množstvo jedinečných možností.

Na začiatku bol GRAB

Hoci žiadna krajina doposiaľ nedeclarovala rozmiestnenie zbraňových systémov na obežnej dráhe Zeme, vesmír bol militarizovaný pod pláštikom tajomstva už v roku 1960 za vlády prezidenta Eisenhowera. Prvá družica, ktorá plnila spravodajské úlohy, niesla názov GRAB. Oficiálna misia satelitu amerického námorníctva pozostávala z merania slnečného žiarenia. Sprievodná utajená úloha družice spočívala v zaznamenávaní radarového žiarenia nad Sovietskym zväzom prostredníctvom elektronického spravodajstva (ELINT). Na základe preletov družice GRAB nad Sovietskym zväzom dokázali Američania zmapovať rozostavenie sovietskych radarov včasného varovania. Tieto poznatky boli zapracované aj do amerického integrovaného plánu pre jadrový útok (SIOP), čo poskytlo strategickým silám USA na určitý čas výhodu. Zatiaľ čo „militarizáciu“ vesmíru možno pričítať Spojeným štátom, dnes už satelity na vojenské a spravodajské účely využíva množstvo krajín.

Reaganov sen

Aj keď počas studenej vojny sa vyskytlo niekoľko pokusov, ako aj testov rozmiestniť zbrane na obežnej dráhe, k zbrojeniu vo vesmíre sa zatiaľ verejne neprihlásila žiadna krajina. Z medzinárodno-právneho hľadiska však rozmiestnenie zbraňových systémov v kozmickom priestore, s výnimkou zbraní hromadného ničenia, nie je zakázané. Zmluva OSN z roku 1967 o zásadách činnosti štátov pri výskume a využívaní kozmického priestoru vrátane Mesiaca a iných nebeských telies tak ponecháva štátom priestor na rozmiestňovanie konvenčných zbraní využívajúcich pokročilé technológie v kozme. Na obežnú dráhu môžu byť umiestňované napríklad zbraňové systémy upriamenej energie vrátane laserov alebo časticových zbraní. Za najznámejšie verejné vyhlásenie o úmysle rozmiestniť zbraňový systém v kozme možno považovať Strategickú obrannú iniciatívu (SDI) pre-

Buran – ruská odpoveď na americký raketoplán – nikdy neabsolvoval riadnu pilotovanú misiu

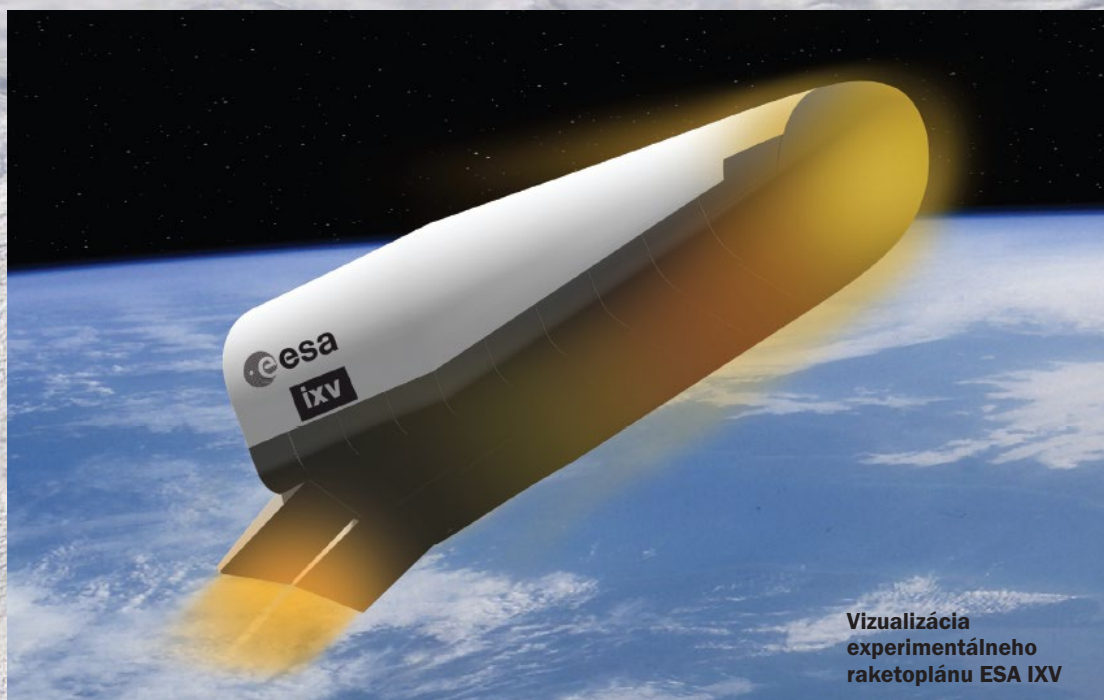

zidenta Reagana z roku 1983 známu aj pod názvom „Hviezdne vojny“. Koncept SDI spočíval v rozmiestnení orbitálnych protiraketových a protiraketových zbraňových systémov (najmä zbraní upriamenej energie), ktoré mali zneškodniť nepriateľské balistické rakety osadené jadrovými hlavicami v rôznych fázach letu. Najmä z dôvodu enormnej vedecko-technickej, ako aj ekonomickej náročnosti sa projekt SDI ako celok nerealizoval, avšak poznatky a skúsenosti z výskumu a vývoja boli postupne premietnuté do iniciatív v rámci budovania protiraketovej obrany. Dodnes je technologická spojitosť medzi budovaním efektívnej protiraketovej obrany a perspektívnym zbrojením vo vesmíre natoľko silná, že práve protiraketová obrana môže pôsobiť ako katalyzátor na začatie vesmírnych pretekov v zbrojení.

Kľúč ku kozmu

Súčasný technologický trendy, ako aj bezpečnostné záujmy dominantných aktérov v kozmickom priestore poukazujú na rastúce riziko, či dokonca nezvratnosť zbrojenia vo vesmíre. Vesmír sa stáva kľúčovou doménou vo vojenských operáciách najmä pre jedinečné spôsobilosti, ktoré umožňujú orbitálne platformy. V kombinácii so stále sa rozvíjajúcimi spravodajskými možnosťami radarov a rôznych senzorov na obežnej dráhe, diaľkovo ovládanými platformami, ktoré môžu perspektívne operovať v hypersonickej rýchlosti, či pokročilých systémov využívajúcich upriamenú energiu, sa vesmír stáva nenahraditeľným médiom vo vojenstve. V súboji o nadvládu v kozmickom priestore zatiaľ presvedčivo vedú Spojené štáty, no bezpečnostná stabilita kozmu ostáva do značnej miery nepredvídateľná.

Medzinárodné právo nezakazuje vývoj či nasadenie protisatelitných zbraňových systémov (ASAT), viaceré štáty vrátane USA, Ruska a Číny touto spôsobilosťou disponujú. Medzinárodná diskusia o zákaze zbraňových systémov ASAT a zabránení zbrojenia vo vesmíre, ktorá prebieha na pôde OSN, sa doposiaľ javí ako neproduktívna. Prijatie reštrikčných opatrení, či už rezolúcie o zabránení pretekov zbrojenia vo vesmíre (PAROS), alebo rusko-čínskeho návrhu zmluvy o zabránení rozmiestnenia zbraní, vrátane protisatelitných systémov v kozmickom priestore (PPWT), doposiaľ blokovali Spojené štáty. Americkí vojenský strategovia totiž argumentujú, že orbitálne platformy predstavujú kľúčový prvok v rámci efektívnej protiraketovej obrany, a perspektívne zbraňové systémy v kozme môžu Amerike dodať nevídané vojenské spôsobilosti predostreté v koncepte okamžitého globálneho úderu.

Vizualizácia
experimentálneho
raketoplánu ESA IXV

Esá ESA

Okrem vojenského a spravodajského využitia ponúka vesmír na doména aj rôzne iné unikátne možnosti. Družice sú nenahradiiteľné napríklad pri predpovedi počasia, komunikácii, navigácii, či globálnom prenose rôznych druhov signálu. Nie je náhodou, že na obežnej dráhe je v súčasnosti už viac ako 1 000 družíc, na ktorých fungovaní sa podieľa v rôznych formách takmer 70 krajín. Najväčšími hráčmi v kozme sú krajiny či medzinárodné agentúry, ktoré dokážu do vesmíru vyniesť družicu na vlastných raketách. V súčasnosti to dokáže osem krajín, spoločenstvo štátov združených v Európskej vesmírnej agentúre (ESA), ale tiež súkromná americká spoločnosť so sídlom v Kalifornii.

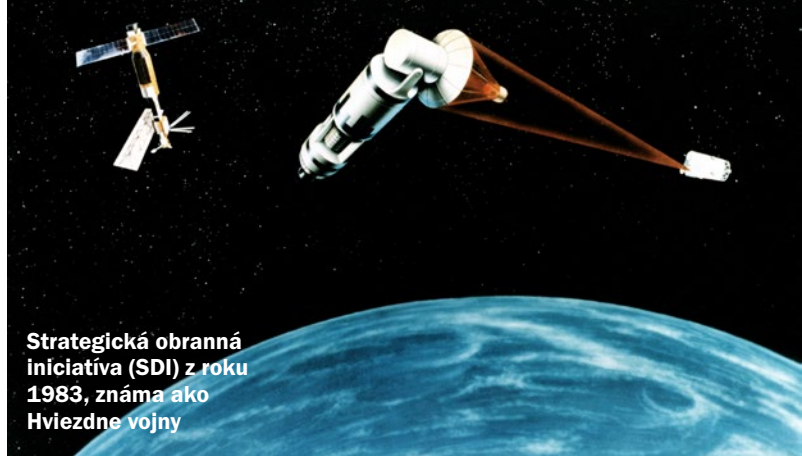
Medzi členské štáty ESA patrí aj Česká republika a Poľsko. Spomedzi krajín V4 predstavuje najaktívnejšiu krajinu vo vesmíre práve Česká republika, ktorá sa v roku 2008 ako prvá krajina v stredoeurópskom priestore stala členom ESA. Významným míľnikom českého členstva bolo rozhodnutie ESA umiestniť administratívne sídlo európskeho navigačného systému Galileo v Prahe. Po niekoľkoročnom prístupovom procese sa na jeseň tohto roka stala členom ESA aj Poľská republika. V nadväznosti na slávnostnú ceremóniu vydalo poľské ministerstvo národnej obrany tlačové vyhlásenie, v ktorom oceňuje vstup Poľska do ESA, lebo členstvo ponúkne ozbrojeným silám nové možnosti prostredníctvom kozmických technológií. Navyše bude mať ministerstvo národnej obrany zastúpenie aj v poľskej kozmickej kancelárii, ktorú bude spravovať ministerstvo financií. Najväčšia krajina V4 je v súčasnosti zapojená do rôznych vesmírnych projektov, či už v bilaterálnom alebo multilaterálnom formáte. Za pozornosť stojí participácia na mnohonárodnom projekte MUSIS, ktorého cieľom je zdieľanie snímok z vojenských družíc v rámci spoločnej databázy.

Zatiaľ čo Maďarsko sa nachádza už v druhej fáze trojstupňového prístupového procesu do ESA, Slovensko podpísalo iba základnú dohodu o spolupráci v roku 2010. Aby Slovensko vykročilo na cestu za členstvom v agentúre, musí vstúpiť do programu pre spolupracujúce európske krajiny (PECS), čím otvorí svoj prístupový proces. Rozhodnutie má v gescii ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu. V rámci 5-ročného PECS sa bude Slovensko môcť zúčastňovať na výskumných a vývojových projektoch ESA. Po ukončení programu bude môcť vláda požiadať o plné členstvo v agentúre.

Vesmír a my

Aj keď Slovensko zatiaľ v prístupovom procese do ESA pôsobí nerozhodne, slovenský kozmický výskum sa môže pochváliť bohatými skúsenosťami vrátane rôznych experimentov, či konštrukcie prístrojov, ktoré boli zakomponované do orbitálnych platforiem. V neposlednom rade sa malá krajina ako Slovensko môže pochváliť kozmonautom Ivanom Bellom, ktorý v roku 1999 strávil palube vesmírnej stanice Mír niekoľko dní. Napokon má Slovensko skúsenosti aj z prevádzkovania družíc, keď sa za spoločnej éry s Českou republikou spoločne zúčastnilo na činnosti série československých výskumných satelitov Magion.

Podobne ako ostatné krajiny V4 aj Slovensko čelí výzve prekonať obavy zo súčasnej ekonomicky náročnej situácie a rozpoznať unikátnu príležitosť, ktorá prinesie množstvo príležitostí s dlhotrvajúcimi výhodami. Vstupom do vesmírnej domény sa Slovensku ponúknu rôzne možnosti vrátane rozvoja výskumu a vývoja najpokročilejších technológií, posilnenie kvality vzdelávania, ako aj perspektívny rozmach slovenského priemyslu. Či už sa slovenské ozbrojené sily budú v budúcnosti profilovať na expedičné operácie alebo upevňovanie domobrany, vesmír im ponúkne širokú paletu možností posilniť alebo nadobudnúť nové a jedinečné spôsobilosti.

Strategická obranná iniciatíva (SDI) z roku 1983, známa ako Hviezdne vojny

V roku 1957 otvoril dobývanie kozmu ruský Sputnik

Prvá družica, ktorá plnila spravodajské úlohy, niesla názov GRAB

Americký program Space Shuttle vyvrcholil 12. apríla 1981 štartom prvého raketoplánu Columbia

Americký vojenský „miniraketoplán“ X-37B

2013

JANUÁR

P0	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

FEBRUÁR

P0	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24

APRÍL

P0	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE
	1	2	3	4	5	6
	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28		

MÁJ

P0	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

JÚN

P0	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE
----	----	----	----	----	----	----

JÚL

P0	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

AUGUST

Základ vzdušných síl dnes tvoria stíhačky MiG-29. OS SR majú k dispozícii 10 jednomiestnych MiG-29AS a dve cvičné dvojmiestne MiG-29UBS. Stíhačky sú vyzbrojené vstavaným 30 mm kanónom a môžu niesť najrôznejšie varianty riadených striel či konvenčné bomby, celkovo do hmotnosti 3 500 kg.

OKTÓBER

P0	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20

P0	UT	ST	ŠT	PI	S0	NE
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

SEPTEMBER

P0	UT	ST	ŠT	PI	S0	NE
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

NOVEMBER

P0	UT	ST	ŠT	PI	S0	NE
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

DECEMBER

P0	UT	ST	ŠT	PI	S0	NE
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

2013

25 26 27 28

1 2

MAREC

P0	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Pozemné sily tvoria najväčšiu časť OS SR. Ich úlohou je o.i. zabezpečovať obranu suverenity a územnej celistvosti SR. V súčasnosti Pozemné sily OS SR disponujú dvoma mechanizovanými brigádami a ďalšími útvarmi podriadenými priamo pod trenčianske Veliteľstvo pozemných síl.

Alca mieri do Iraku

Dĺžka: 12,73 m
Rozpätie: 9,54 m
Hmotnosť prázdneho lietadla: 4 160 kg
Maximálna vzletová hmotnosť: 8 000 kg
Maximálna rýchlosť: 935 km/h
Dolet: 1 570 km
Dolet s prídavnými nádržami: 2 530 km
Dostup: 13 200 m
Výzbroj: 2 340 kg zbraní (podvesný 20 mm kanón, strely vzduch-vzduch AIM-9, neriadené rakety, navádzané i nenavádzané bomby)

Česku sa podaril prvý exportný úspech s lietadlom L-159 Alca. Minister obrany Alexandr Vondra v polovici októbra oznámil, že iracké vzdušné sily majú záujem kúpiť 28 týchto podzvukových strojov za približne miliardu dolárov.

Aero L-159 Alca je príkladom toho, ako môže chybná koncepcia takmer pochovať nádejné lietadlo. Vývoj stroja sa začal v prvej polovici 90. rokov, prototyp absolvoval prvý let v auguste 1997. Česká armáda objednala a potom dostala 72 kusov v jednomiestnej bojovej verzii. To sa však ukázalo priveľa. Vzdušné sily AČR napokon používajú len 24 jednomiestnych lietadiel a 4 dvojmiestne, ktoré vznikli prestavbou z pôvodných bojových. Zvyšné stroje uskladnili a od roku 2004 sa pre ne hľadá kupec.

Ako problematické sa ukázalo nielen to, že časť dôležitých dielcov pochádza z USA a tie nepovolujú ich export do niektorých krajín – napríklad Venezuely a Bolívie. Problémom je aj úzka špecializácia jednomiestnych bojových strojov. Dvojmiestne stroje sú viacúčelové, vhodnejšie na výcvik, a v prípade potreby môžu slúžiť ako ľahké bojové. To dokazujú aj predchodcovia L-159, úspešné L-39 Albatros. Ako bojové ich používal aj Kádáfího režim v Líbyi a naposledy ich proti povstalcovi nasadilo sýrske letectvo.

Z rokovaní s desiatkami záujemcov až doteraz prakticky nič nebolo. Niekoľko L-159 vymenili Česi s konzorciom EADS za transportné lietadlo CASA C-295. To však nevedlo k ich využitiu. Po problémoch s lietadlami C-295 nakoniec konzorcium EADS ako kompenzáciu jednu Alcu vrátilo a malo by vrátiť ešte jednu.

Zvrat prišiel až po vyše dvojročných rokovaníach s Irakom, ktorý potvrdil záujem o 28 strojov. Opäť však nejde o jednomiestne stroje, ale iba dvojmiestne. Z nich bude 24 úplne nových, z produkcie továrne Aero Vodochody, a štyri kusy by mala dodať česká armáda. Dva z nich budú zrejme stroje, ktoré vrátil EADS.

Tieto štyri lietadlá by mali dodať sedem mesiacov po podpísaní zmluvy, dodávky 24 nových strojov sa začnú dva roky od uzavretia kontraktu. Jeho hodnota by mala dosiahnuť miliardu dolárov vrátane výzbroje a logistiky. Česi by sa mali podieľať aj na výcviku irackých pilotov. Irak má bohaté skúsenosti s cvičnými lietadlami československej výroby. Za Saddámovej éry používal aj L-29 Delfín aj L-39 Albatros.

Alca by sa teda mala konečne vyvážať, ale uskladnené jednomiestne L-159 zostali aj ďalej na ocot (okrem tých, ktoré prestavali na dvojmiestne). České ministerstvo obrany preto koncom októbra vypísalo verejnú súťaž na ich predaj. Zatiaľ ponúklo osem strojov. Zaujímavá by mohla byť ich cena. Pred dvanástimi rokmi bola kúpna cena jedného lietadla 480 miliónov českých korún, teraz ho české médiá odhadujú na 30 až 60 miliónov.

Lietadlá by boli bez výzbroje, ale sú vybavené modernou avionikou vrátane doplerovského radaru Grifo-L.

Text: Miroslav Kacvinský
Foto: AČR

Prvá čínska lietadlová loď

Miroslav Kacvinsky
Foto: PLAN, USN

Hlavný inžinier spoločnosti vyvíjajúcej čínske stíhačky J-15 zomrel v novembri na srdcový záchvat počas testovania ich štartu z prvej čínskej lietadlovej lode Liao-ning. Plavidlo Liao-ning oficiálne zaradili do služby koncom septembra. Nie je to však žiadna novinka. Stavať ho začali ešte v roku 1985 vo vtedajšom Sovietskom zväze.

Lietadlové lode získali kľúčovú úlohu v námornom boji počas druhej svetovej vojny. Odvtedy sú symbolom námornej moci. Vedúcu pozíciu majú Spojené štáty americké. Majú 11 veľkých lietadlových lodí s jadrovým pohonom. Ak zarátame aj výsadkové lode s letovou palubou, z ktorých operujú vrtuľníky a lietadlá s kolmým štartom, majú Američania 20 nosičov lietadiel – viac ako všetky ostatné štáty sveta dokopy. Po jednej veľkej lietadlovej lodi majú už len Francúzi a Rusi. Briti dva veľké nosiče stavajú. Británia, India, Japonsko, Taliansko, Španielsko, Brazília, Thajsko a Južná Kórea majú dokopy 13 menších nosičov. Mnohé z nich slúžia len na vrtuľníkové operácie. Teraz sa do elitného klubu zaradila aj Čína.

Sovietske ambície

Cesta k čínskej lietadlovej lodi nebola jednoduchá. Začala sa ešte hlboko v Sovietskom zväze. Čínske a sovietske ambície získať nosič lietadiel sú v mnohom podobné.

ZSSR uvažoval o lietadlových lodiach už pred druhou svetovou vojnou. Medzi projektmi nechýbal ani hybrid lietadlovej a bojovej lode s letovou palubou i delovými vežami. Také monštrum by zrejme nebolo účelné ani v jednej zo svojich dvoch

úloh. Ďalšie práce na projektoch prerušila vojna, počas ktorej malo sovietske námorníctvo iné priority. Prvé nosiče získalo až v 60. rokoch. Boli to dva vrtuľníkové krížniky triedy Moskva s pomocnou letovou palubou. Nasledovali štyri vyspelejšie krížniky triedy Kiev, ktoré nosili okrem helikoptér aj lietadlá s kolmým štartom.

Prvou loďou, ktorá mala letovú palubu po celej dĺžke, sa stal až Admiral Kuznecov. Začali ho stavať v roku 1982, ale pre finančné problémy po rozpade ZSSR ho úplne dokončili až v roku 1995. Na rozdiel od amerických nosičov, ktorých ofenzívna sila spočíva iba v ich lietadlách, sa Rusi naďalej držali svojej koncepcie leteckých krížnikov. Admirál Kuznecov tak dostal aj silný arzenál protilodných striel a protiponorkových zbraní.

Čínska kúpa

Druhou loďou tejto triedy sa mala stať Riga. Stavať ju začali v roku 1985 a o tri roky neskôr ju spustili na vodu. V roku 1990 plavidlo premenovali na Varjag, na pamiatku slávneho krížnika potopeného v rusko-japonskej vojne. Práce na lodi sa však v roku 1992 celkom zastavili. V tom čase bol trup hotový, chýbala

kania došlo aj k jednej úsmevnej príhode. Jedného dňa na konci paluby pristál vrtuľník, vystúpil z neho muž a po chvíli zase odletel. Na Varjagu bolo v tom čase iba zopár námorníkov, ktorí sa o loď starali. Keď dobehli na miesto, kde pristál vrtuľník, našli tam nápis: „Francúz bol tu!“

Krátko po prejazde úžinami v novembri 2001 došlo, žiaľ, aj k tragédii. Potvrdili sa obavy tureckých úradov, že kolos bez pohonu sa nedá tak ľahko zvládnuť. Dostal sa do búrky a odtrhol od remorkérov. Pri pokuse znovu ho chytiť jeden námorník zahynul.

Remorkéry ťahali Varjag ďalej cez Gibraltar a okolo Afriky. Cesta merala 28 200 km a v marci 2002 loď zakotvila v Ta-liene na severovýchode Číny. V tomto meste sa nachádzajú veľké lodenice. O kasíne v Macau sa postupne prestalo hovoriť, naopak, v roku 2005 trup presunuli do suchého doku a začali sa práce na dokončení lietadlovej lode. Okrem pohonu a ďalšieho

výzbroj a elektronika. Varjag po rozpade ZSSR pripadol Ukrajine, tá však nemala na dokončení záujem a hľadala prípadného kupcu. Našla ho v roku 1998 v podobe malej čínskej spoločnosti, ktorá ho oficiálne chcela premeniť na plávajúce kasíno v Macau.

Táto verzia však bola od začiatku podozrivá. Prístav v Macau je príliš plytký na to, aby tam Varjag zakotvila. Majitelia spoločnosti, ktorá ho kúpila, mali prepojenie na čínske námorníctvo a jeden čínsky dôstojník krátko predtým pre odborný časopis priznal, že najľahšou cestou pre Čínu, ako získať lietadlovú loď, by bola jej kúpa – hoci aj nedokončená. Mohla by sa tak dôkladne oboznámiť s konštrukciou tohto typu lodí.

Cez Bospor

Dostať Varjag do Číny však nebola žiadna hračka. Loď bola v tom čase už bez pohonnej sústavy. Z Čierneho mora sa mohla dostať len cez turecké úžiny Bospor a Dardanely. Turci jej však odmietli udeliť povolenie. Veľká loď bez pohonu by podľa nich ohrozovala ostatnú dopravu i istanbulské mosty. Varjag vlečený remorkermi čakal 16 mesiacov pred tureckým pobrežím, kým čínski ministri vyrokovali povolenie na prejazd. Počas ča-

vybavenia skrytého vnútri dostal aj nový stožiar s radarmi čínskej výroby. Opaľovacie šachty pre protilodné rakety zaslepili a získaný priestor bol pravdepodobne využitý pre zväčšenie hangárov v podpalubí.

Loď dostala výzbroj čínskej výroby. Tvoria ju tri systémy FL-3000N, každý s 18 raketami zem-vzduch s dosahom 9 km. Na blízku obranu slúžia tri systémy Typ 1130 s rotačným sedemhlavňovým kanónom kalibru 30 mm s kadenciou 4 500 rán za minútu. Hoci sa Číňania vzdali protilodných striel, na plavidle majú aj dve opaľovacie zariadenia protiponorkových zbraní.

Až v júni 2011 vedenie čínskych ozbrojených síl priznalo, že stavia lietadlovú loď. Plavidlo už v auguste 2011 začalo sériu skúšobných plavieb na mori. Do služby ho zaradili pod menom Liao-ning, to je názov provincie, v ktorej sa nachádza mesto Ta-lien. Podľa oficiálnych vyjadrení má slúžiť len na výskumné a cvičné účely. Podľa jej vzoru Čína postaví vlastnú plnohodnotnú lietadlovú loď.

Z paluby lode by mali operovať vrtuľníky Kamov Ka-31 a lietadlá J-15, čo je v podstate upravená čínska kópia ruských palubných stíhačiek Suchoj Su-33. Počet lietadiel operujúcich z Liao-ningu však nie je známy.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

Bezposádkový lietajúci prostriedok T23E ELERON

Odborná komunita v Rusku už viacero rokov intenzívne diskutuje na tému akvizícií bezposádkových prostriedkov. Základným otáznikom je, či kupovať výrobky vlastné, alebo z dovozu.

Ako vždy, ide o mnohovýrovňový problém, v ktorom sa prelína množstvo postojov, záujmov, politiky a, samozrejme, aj nevyhnutných peňazí. Jedným z argumentov zástancov kúpy lietajúcich prostriedkov bez pilota na palube v zahraničí, je tvrdenie, že ruský letecký priemysel nezvláda vývoj a sériovú výrobu týchto systémov v dostatočnej kvalite a s požadovanými charakteristikami. Pravdaže, toto tvrdenie sa nedá akceptovať plošne, asi si treba jednoducho nájsť vlastnú cestu. To potvrdzuje skutočnosť, že v oblasti miniatúrnych a malých bezposádkových prostriedkov pre blízky prieskum zo vzduchu sa objavilo viacero úspešných domácich konštrukcií. Autorstvom množstva typov prostriedkov aj prieskumných systémov v tejto kategórii sa hrdí ruská spoločnosť ENIKS so sídlom v Kazani. Prvým a základným typom tohto radu je T23 Eleron, vo svojej exportnej verzii označený indexom T23E. Vývoj základného variantu skončila firma ENIKS v roku 2003, v roku 2004 sa začala jeho sériová výroba. Vo výzbroji by ho mali mať jednotky výsadkových vojsk Ruskej federácie a niektoré jednotky Pohraničnej služby.

Jednoduchá konštrukcia

Určením bezposádkového lietajúceho prostriedku T23 (T23E) je sledovanie objektov (aj mobilných) a monitoring zemskeho po-

vrchu v záujmovom priestore. Konštruktéri navrhli prostriedok v záujme minimalizovania jeho celkových rozmerov v podobe samokridla. Na rozdiel od väčšiny rozšírených konštrukcií zo Západu, je T23 (T23E) prepravovaný so sklopenými krídlami, nie s demontovanými. Po zložení krídel okolo trupovej gondoly sa pohodlne zmestí do prepravného puzdra s rozmermi 90 cm x 50 cm x 12 cm, ktoré nesie operátor na chrbte ako batoh. Lietajúci prostriedok T23 (T23E) má rozpätie 1,47 m, dĺžku trupovej gondoly 45 cm a výšku 28 cm. V trupovej gondole je v chvoste umiestnený ekonomický elektromotor otáčajúci dvojlistovú tlačnú vrtuľu, akumulátory a v nose je zasa užitočný náklad. Vzletová hmotnosť je 3,8 kg, rozsah teplôt atmosféry umožňujúcich jeho použitie je od - 30 °C do + 40 °C. Vývojová a výrobná organizácia deklaruje medzi typmi užitočného nákladu televíznu kameru pre prácu v podmienkach nízkej úrovne svetelnosti v gyroskopicky stabilizovanom závесе (vo dvoch rovinách), digitálny fotoaparát, termovíznú kameru so snímačom s rozlíšením 320x240 bodov v gyroskopicky stabilizovanom závесе (dve roviny), retranslačný systém alebo rádiový rušič. Prostriedok štartuje ručne pomocou gumového zväzku alebo s využitím ľahkého pneumatického prenosného katapultovacieho zariadenia T23P. Príprava na vzlet netrvá dlhšie ako 5 minút. Lietajúci prostriedok T23 (T23E) má

rozsah letových rýchlostí 65 – 110 km/h, výškový dostup do 3 000 m a letová vytrvalosť v rozsahu 75 – 90 minút letu (podľa rozdielnych zdrojov). Prostriedok pristáva pomocou padáka, čo výrazne znižuje požiadavky na vycvičenosť operátorov a ich spôsobilosti. Lietajúci prostriedok disponuje viacerými letovými režimami – ručný, automatický s možnosťou prechodu na ručný, autonómny, pozorovanie záujmového bodu, prelet nad bodom, automatický návrat a automatické pristátie.

Riadenie a výcvik

Súčasťou prieskumnej súpravy s bezposádkovým lietajúcim prostriedkom T23 (T23E) Eleron je aj prenosná pozemná riadiaca stanica T23U. Pomocou tohto prístroja sa realizuje predletová príprava lietajúceho prostriedku, jeho predletová kontrola, príprava letového programu prostriedku a taktiež výcvik operátorov bez potreby vypustenia lietajúceho prostriedku do vzduchu. Prenosná pozemná riadiaca stanica T23U disponuje riadiacim počítačom, dvojicou plochých farebných LCD monitorov, klávesnicou a ďalším prevádzkovým vybavením. Celá aparatura je umiestnená v odolnom puzdre. Po otvorení puzdra sa vytvorí automatizované pracovisko operátora. Súčasťou riadiacej stanice je aj trojnožka. Diaľkový dosah riadiacej stanice je 10 – 30 km. Prenos údajov na palubu bezposádkového lietajúceho prostriedku a z nej sa realizuje pomocou anténovej jednotky s vlastnou trojnožkou.

Rakety do Zálivu

Zdá sa, že štáty Blízkeho východu berú iránsku hrozbu vážne: Katar požiadal USA o dva protibalistické systémy THAAD (Terminal High Altitude Area Defense) a 11 systémov Patriot. Zjednotené arabské emiráty aktualizovali už zaslanú objednávku na dva systémy THAAD o ďalších 9 odpaľovacích zariadení a 48 rakiet. Systém THAAD zatiaľ ako jediný vie eliminovať balistické rakety vnútri aj mimo atmosféry Zeme; zatiaľ čo Patrioty sú len tzv. endoatmosferické interceptory s efektívnou obranou proti prípadnému útoku iránskymi riadenými strelami s plochou dráhou letu a raketami dlhého doletu. Každý zo systémových setov – THAAD aj Patriot – obsahuje radar, odpaľovacie zariadenia, bojový kontrolný systém a rakety.

Foto: mda.mil

Brazílska PTRS

Brazílska námorná pechota dostane do výzbroje zatiaľ nešpecifikovaný počet protitankových laserom navádzaných striel MSS 1.2 od domácej spoločnosti Mectron. Kontrakt s brazílskou vládou obsahuje aj dodávku simulátorov a podpornej techniky. MSS 1.2 je ľahký prenosný protitankový zbraňový systém s navádzaním strely pomocou aktívneho laserového lúča so schopnosťou zasiahnuť cieľ na vzdialenosť 500 až 3 500 metrov. Zbraň nie nepodobná ruskej 9M123 (Chryzantéma) je určená na použitie proti tankom, obrneným vozidlám, čnom, lietadlám a vrtuľníkom, ale aj na ničenie bunkrov a menších budov. V testoch dokázala preraziť betónové múry hrubé až 6 metrov. Brazílske ozbrojené sily by mohli vo finálnej fáze vlastniť až 600 takýchto systémov s viac ako 4 000 strelami.

Foto: Mectron

Rusi oživujú laser

Rusko bude pokračovať vo vývoji systému Sokol-Ešelon, ktorého súčasťou je bojový laser, umiestnený na lietadle Beriev A-60. Systém bude môcť byť nasadený aj proti balistickým zbraňam. Pod vývojom sú podpísaní letecká spoločnosť Beriev a zbrojársky koncern Almaz-Antej. Laser dostal kódové označenie 1LK222. V roku 2013 sa uskutoční prvý let tejto supermodernej zbrane. Pri skúškach v roku 2009 systém vykazoval schopnosť zasiahnuť objekty letiace 1500 km okolo Zeme.

Americký laserový blesk

Aj armáda USA pracuje na výrobe laserovej zbrane, ktorá by dokázala zničiť satelity a najnáročnejšie nepriateľské ciele. Avizuje, že budúce laserové zbrane by mali viesť blesky, ktoré zneškodnia akýkoľvek bojový cieľ. Americká armáda údajne testuje lasery, ktoré by cez lúč dokázali dopraviť do cieľa elektrický výboj. Takáto zbraň je podľa amerických orgánov oveľa účinnejšia ako napríklad vysokoúčinná bomba. „Doposiaľ sme nezaznamenali, že by takáto laserová zbraň bola prekážkou pre naše simulované ciele,“ povedal v júli tohto roku George Fischer, vedúci pracovník v projektoch výskumu americkej armády a zbrojenia Picatinny Arsenal v New Jersey.

Ťažká náhrada za Bradley

Hmotnosť nového amerického bojového vozidla pechoty GCV, ktoré má nahradiť súčasné M2/M3 Bradley, bude pravdepodobne 1,3 krát väčšia ako hmotnosť tanku Abrams a môže dosiahnuť až 84 ton. Veľká hmotnosť je daňou za zvýšenú ochranu posádky pred protitankovými zbraňami. GCV sa však nebude spoliehať iba na silný pancier, ale najmä na viacprvkový aktívny ochranný systém, ktorý zaistí včasnú detekciu nebezpečenstva, spustí rušiacu aparatúru a v prípade potreby odpáli aj raketu na zničenie blížiacej sa strely či granátu. Prvé z 1 800 objednaných vozidiel by americká armáda mala dostať v roku 2018. Cena za jedno je vyše 13 miliónov dolárov.

Nóri kupujú raketové člny

Nórske vojnové námorníctvo prevzalo od spoločnosti DCNS raketový čln P965 Gnis triedy Skjold, piate plavidlo tejto triedy. Zmluvu v hodnote 3,7 miliardy nórskeho korún na výstavbu šiestich lodí uzavrelo v roku 2003. Podľa nej má konzorcium Skjold Prime Consortium dodať nórske ozbrojeným silám päť nových lodí Storm, Skadden, Steil, Glimt a Gnist a do sériovej podoby prestavaný testovací prototyp. Lode triedy Skjold sú dlhé 46,79 m, široké 13,5 m a dosahujú maximálnu rýchlosť až 60 uzlov.

Španielske Leopardy do Peru?

Peruánska armáda sa rozhoduje, či od Španielska kúpi 53 tankov Leopard 2A4. Tanky sú dlhodobo uložené na základni v španielskej Zaragoze. Peruánska komisia sa rozhodne po preskúmaní ich stavu. Španielske ozbrojené sily v súčasnosti disponujú 219 tankami Leopard 2E (A6) domácej výroby na základe licencie. Má k dispozícii aj 108 tankov 2A4, kúpených v roku 1995 od Nemecka, spomedzi ktorých o 53 nepoužívaných sa zaujíma Peru. Peruánci pôvodne chceli čínske tanky Norinco MBT-2000, ktoré aj testovalo v domácich podmienkach, ale napokon sa rozhodlo pre španielske Leopardy.

Čo nového v 328/2002?

Po vlne emócií medzi aktívnymi i bývalými príslušníkmi ozbrojených zložiek, ktorú spustil prvý návrh novelizácie zákona o sociálnom zabezpečení, prichádza riešenie sporných ustanovení, ktoré nebude potrebovať injekciu vo forme stabilizačného odvodu, ani komplikovaný spôsob valorizácie.

Súčasný návrh novely zákona o sociálnom zabezpečení sprísňuje sociálny systém pre profesionálnych vojakov. Deje sa tak očakávaným spôsobom a zhodnocuje sa pritom doterajšia dĺžka vojenskej služby. Punc spravodlivosti vo vzťahu k aktívnym vojakom je veľmi dôležitým krokom pre skutočnú stabilizáciu situácie a dáva možnosť začať sa zaoberať nielen podmienkami, ale aj samotným výkonom vojenskej služby.

Pochopiteľne, nie všetci sú nadšení. Zníženie nemocenskej dávky počas práceneschopnosti na 90 % platu sa dotkne mnohých vojakov, ktorí ochoreli v súvislosti s výkonom vojenskej služby, prípadne sa zranili síce v osobnom voľne, ale pri adrenalinových aktivitách vychádzajúcich priamo z podstaty vojenského povolania. Mnoho z týchto poctivých vojakov sa však zároveň potošilo, že nepoctiví kolegovia, ktorí zneužívali doterajší sociálny systém tak, že si časté „maródky“ naplánovali, alebo sa cez ne vyhýbali dôležitým služobným zamestnaniam, nebudú konečne poberať plný plat.

Snaha šetriť peniaze na osobitnom účte sa najviac prejavila v navýšení počtu rokov potrebných na vznik nároku na odchodné, výsluhový príspevok i výsluhový dôchodok. Kompromis v rámci ozbrojených zložiek sa najviac dotýka najmä príslušníkov ozbrojených síl. Kým práca policajta, hasiča, či záchranára sa dá robiť skutočne dlhodobo ako celoživotné povolanie, pre väčšinu profesionálnych vojakov to možné nie je. Kto prešiel či prechádza vojenskou profesiou vie, aké ťažké je prejsť vojenskou profesiou od vojaka II. stupňa po veliaceho poddôstojníka útvaru, od poručíka po generála. Preto musí byť zavedenie nových pravidiel v sociálnom systéme prepojené so zavedením nových pravidiel priebehu vojenskej služby. V tomto kontexte je veľmi významným opatrením novelizácie sociálneho zákona to, že profesionálni vojaci, slúžiaci v súčasnosti 15 a viac rokov, majú garantované kompenzácie vojenskej služby, ktoré už nadobudli, a že pre vojakov slúžiacich viac ako päť rokov bude prechod na nové pravidlá postupný, v závislosti od doby, ktorú doteraz odslúžili.

Budúci rok nám ukáže, do akej miery sa mladí ľudia dokážu stotožniť s novými podmienkami výkonu vojenskej služby a so spoločenskými kompenzáciami, ponúkanými za ich ochotu slúžiť v OS SR. V úsilí o zlepšovanie sociálnych podmienok pre súčasných aj budúcich profesionálnych vojakov však budeme pokračovať. Našou snahou je, aby sa služba v OS SR stala v budúcnosti vstupnou bránou do ostatných ozbrojených zložiek či štátnych služieb. Mnohí z profesionálnych vojakov by si tak mohli vyslúžiť v polícii či hasičskom zbore výsluhový dôchodok, na ktorého získanie prispeje služba v OS SR.

Mgr. Ľuboš Berky, odd. personálnej politiky
a stratégie, SEOMPV

Nemáme žiadne nezhody

Slovenská republika a Maďarsko majú záujem rozvíjať bilaterálnu spoluprácu v oblasti obrany. Zhodli sa na tom minister obrany SR Martin Glváč a maďarský šéf rezortu obrany.

„V medzinárodných otázkach medzi nami neexistujú žiadne nezhody a všetky misie, na ktorých spolupracujeme, sú absolútne bezproblémové. Ctíme tie isté hodnoty a riadime sa tými istými pravidlami,“ uviedol minister obrany SR Martin Glváč. Ako ďalej vysvetlil, s maďarským kolegom diskutovali o možnostiach spolupráce v oblasti vojenských podnikov, príprave zákona o aktívnych zálohách, ktoré v Maďarsku fungujú, ale aj o spájaní vojenských spravodajských služieb. Maďarský minister obrany Csaba Hende vyzdvihol spoluprácu so slovenskými ozbrojenými

silami v rámci zoskupenia V4 a prípravu spoločnej bojovej skupiny EÚ tzv. „Battle group“, ktorá by mala byť pripravená na nasadenie v roku 2016. Maďarský minister obrany navštívil slovenské ministerstvo obrany po 12 rokoch.

Generál Vojtek v Číne

Prerokovať otázky vojenskej spolupráce OS SR a Čínskej ľudovej oslobodeneckej armády (ČĽOA) bolo cieľom návštevy náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Petra Vojteka v Čínskej ľudovej republike. Generálporučík Vojtek navštívil brigádu protivzdušnej obrany Vojenského okruhu Lanzhou, kde si prezrel statické a dynamické ukážky a priestory útvaru. V rozhovoroch s náčelníkom Generálneho štábu ČĽOA generálom Fenghui Fangom sa dotkli aj tém rozvoja spolupráce v oblasti medzinárodných mierových operácií, výcviku a vzdelávania. Vymenili si aj názory na aktuálnu bezpečnostnú situáciu vo svete. Po zhodnotení doterajšej spolupráce sa dohodli na smeroch jej budúceho rozvoja, ktoré budú konkretizované v pláne na rok 2013. Program pokračoval návštevou Veliteľstva posádky a Národného veliteľstva v Šanghaji. Na záver generálporučíka Vojteka prijal minister národnej obrany ČĽR generál Guanglie Liang.

O národných cieľoch NATO 2013

Proces obranného plánovania je hlavným nástrojom budovania a udržiavania spôsobilosti pre spoločnú obranu aj v kontexte súčasných i budúcich bezpečnostných hrozieb. Zhodli sa na tom štátny tajomník MO SR Miloš Koterec a zástupca náčelníka veliteľstva štábu NATO pre transformáciu brig. gen. Jorgen Hansen-Nord. Schôdzka bola súčasťou širšieho rámca spoločných konzultácií medzi rokovacím tímom NATO a zástupcami MO SR a Ozbrojených síl SR o návrhu Národných cieľov NATO 2013 pre SR, ktoré sa v Bratislave konali v dňoch 29. - 30. novembra 2012 v rámci 3. etapy plánovacieho procesu obrany NATO (NDPP). Cieľom bolo zladať požiadavky NATO na sily a spôsobilosti do roku 2024 s možnosťami a plánmi SR. Ako pripomenul generál Hansen-Nord, tretia fáza NDPP je osobitne dôležitá, lebo v júni budúceho roka vyvrcholí pridelením národných cieľov pre Slovensko a ostatných spojencov.

Za Vihorlatom lietali Maľutky

V našom najvýchodnejšom výcvikovom priestore VVP Kamenica nad Cirochou (Valaškovce), ktorý sa nachádza v pohorí Vihorlat, kraľovali protitankové riadené strely Strela 9M14M Maľutka. Strelci operátori z prešovskej i topolčianskej mechanizovanej brigády vyslali smerom k terčom, vzdialeným vyše 1 700 metrov, takmer osem desiatok striel.

Riadiaci strelieb kapitán Peter Pavlík pochválil pripravenosť strelcov. „Vidieť, že prípravné zamestnania v posádkach, okrem iného aj na trenažéroch, boli kvalitné. Najlepšie výsledky dosiahli predovšetkým skúsenejší strelci operátori, ktorí už majú ovládanie strely v ruke. Vedia udržať dokonalý prehľad o strele počas celého letu, dokážu ju naviesť na cieľ,“ konštatuje kapitán Pavlík.

Úspešné strelby

A to v prípade sovietskej protitankovej riadenej strely prvej generácie, ktorej prvé verzie boli zavedené do výzbroje po roku 1963, vôbec nie je jednoduché. Odpálenie strely sa uskutočňuje z vodiacej lišty odpaľovacieho zariadenia. Lišta určí strele počiatočný smer letu.

Riadený let strely však nastáva až po vyhorení oneskorovača vo filtri ovládacieho mechanizmu nástavcov dýz letového motora strely. Operátor musí pozorovať let strely a polohu cieľa a dávať strele také pokyny, aby ju v zameriavači udržal v správnej polohe až do nárazu na cieľ.

Desiatnici Csaba Uveges a Mikuláš Lejba z trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu patria medzi skúsených operátorov. Pre desiatnika Františka Šimona to boli len druhé strelby a desiatnik Rastislav Cerbák zažil pod Vihorlatom prvé strelby. „Som rád, že sa mi ju nakoniec podarilo naviesť na cieľ. Aj keď spočiatku som bol dosť nervózny, ako to všetko dopadne. Obával som sa, keď strela opustila lištu, že ju stratím z dohľadu,“ priznáva úspešný strelec.

Každú strelu, najmä elektrické obvody strely a napätie v nej pred strelbami starostlivo premeral na svojom pracovisku rotný Ján Grecula. Veliteľ družstva opráv výzbroje trebišovského zmiešaného práporu prezrel všetky časti strely: hlavicu so zapaľovačom, motor, krídllovú časť, ale aj vodiacu lištu. Okrem iného dbal, aby neboli na jej povrchu žiadne poškodenia. „Napätie bolo v tolerancii, rakety splňali normy. Nemuseli sme ich vyradovať,“ spokojne poznamenal vedúci pracoviska.

Zástupca veliteľa vyvedených jednotiek nadporučík Vladimír Ovčárik vysvetľuje, že strelby sú rozdelené na štyri pracoviská. Číslo jeden predstavuje hlavné, kde strelci operátori priamo vedú strelbu PTRS (každý strelec mal k dispozícii minimálne dva kusy striel), číslo dva pracovisko obsluhy zbraňového systému, na treťom pracovisku si vojaci opakujú základy a pravidlá strelby z lafetovaných zbraní a na štvrtom si precvičujú plnenie časových noriem.

Udržali streľu v zámernom kríži

Riadiaci na pracovisku číslo štyri nadporučík. Roman Ogurčák priznáva, že pred streľbami mali určité obavy, ako sa s ich nárokmi vyrovnajú najmä tí strelci operátori, ktorí boli do funkcií ustanovení nedávno. Chýbajú im potrebné praktické návyky. Aj keď majú za sebou prípravné zamestnania. Najmä na trenažéroch, ktoré, mimochodom, nechýbajú v michalovskom a trebišovskom prápore. „Precvičujú si na nich elektronické výstrely a trenažéry im pomohli, aby získali lepšiu predstavu o svojej zbrani. O tom, ako streľu naviesť do priestoru, ovládať ju a naviesť na terč. Nesplnenie úlohy môže zapríčiniť streľa. Či vyhovuje a spĺňa podmienky, či počas letu príliš nevybočuje zo smeru. Ale aj to, či ju operátor dokáže udržať, aby sa veľmi nevychýlila zo smeru. Ďalšou podmienkou na úspešné splnenie streleckej úlohy je už spomínaná zručnosť operátora, jeho skúsenosti, „ poznamenáva nadporučík Ogurčák.

Riadiaci strelieb kapitán Peter Pavlík, ktorý je veliteľom druhej mechanizovanej rotý trebišovského práporu bol s výsledkami strelieb spokojný. Technika veľmi neštrajkovala. Výnimkou bolo, keď sa po výstrele pretrhlo navádzacie lanko. Lebo v takomto prípade strelec nemôže raketu ovládať a tá sa pohybuje svojvoľne po celom priestore. „Operátor musí mať stále streľu vo svojom zámernom kríži, aby ju do viedol úspešne na cieľ,“ pripomína kapitán Pavlík. Streľby v pohorí Vihorlat podľa neho splnili svoj cieľ. Zdokonalili návyky a zručnosti strelcov operátorov bojových vozidiel v navádzaní protitankových riadených striel na pevné ciele, na pozadí pevného terénu, zvýšili ich bojovú pripravenosť.

Text a foto: Jozef Žiak

SLUŽOBNÉ HODNOTENIE

zbytočné tlačivo alebo motivačný nástroj veliteľa?

Začiatok kalendárneho roka je pre každého spojený s bilancovaním toho predchádzajúceho. Pre profesionálneho vojaka je tento čas spojený s hodnotením vlastnej práce alebo práce podriadených. V Ozbroyených silách SR sa v období do 15. februára spracuje viac ako 13-tisíc služobných hodnotení. Vynára sa otázka, aký význam a prínos má služobné hodnotenie, je to zbytočné tlačivo vypracované „len pre čiarku“, alebo je to významná časť riadiacej práce a zároveň motivačný nástroj veliteľa?

Cieľom služobného hodnotenia v systéme manažmentu vojenského personálu je dať veliteľom jednotný nástroj, ktorý im umožňuje podľa jednotných pravidiel vyhodnotiť prácu podriadených profesionálnych vojakov za uplynulý kalendárny rok (obdobie) a vyhodnotiť potenciál každého profesionálneho vojaka vo vzťahu k jeho ďalšej službe (kariére) v OS SR. Služobné hodnotenie poskytuje veliteľovi dostatočný priestor na uvedenie dôležitých skutočností súvisiacich s hodnoteným profesionálnym vojakom. Veliteľ má možnosť pozitívne motivovať vojaka prostredníctvom vyzdvihnutia tých vlastností, ktorými disponuje a sú prínosom pre OS SR. Veliteľ má možnosť navrhnúť potrebné personálne opatrenia, resp. úlohy a ciele odborného a osobného rozvoja hodnoteného na ďalšie obdobie.

Služobné hodnotenia sa spracúvajú do 15. februára, potom sa spracúva súhrnné hlásenie o výsledkoch služobných hodnotení. Poskytuje veliteľovi komplexný prehľad o vlastnom personáli, pričom môže porovnať, či dosiahnuté výsledky korešpondujú s výsledkami jednotky ako celku.

Služobné hodnotenie sa vykonáva na predpísanom čiže formalizovanom tlačive, ktoré obsahuje informácie o profesionálnom

vojakovi, bodované hodnotiace oblasti, nebodované hodnotiace oblasti a záver. V služobnom hodnotení je možné získať maximálne 100 bodov.

Popri bodovanej hodnotiacej oblasti, ktorá je konštruovaná formou dotazníka so zaškrtnutím jednej či najcharakteristickejšej odpovede, za každé hodnotené kritérium je potrebné dať do pozornosti hodnotiteľov aj hodnotených nebodovaných hodnotiacu oblasť, ktorá má za cieľ detailnejšie opísať osobnosť profesionálneho vojaka. A na to často velitelia zabúdajú. Najvýznamnejšou nebodovanou hodnotiacou časťou služobného hodnotenia je hodnotenie iných rozhodujúcich skutočností súvisiacich s profesionálnym vojakom.

Subjektivita v praxi?

Najčastejším nedostatkom služobného hodnotenia je podľa niektorých profesionálnych vojakov jeho „subjektivita“. Služobné hodnotenie je výsledkom vzájomného pôsobenia veliteľa – hodnotiteľa a hodnoteného. Služobné hodnotenie kladie vysoké požiadavky na osobnosť a profesionalitu veliteľa, ale aj na hodnoteného. Od veliteľa sa vyžaduje dokonalé poznanie úloh a poslania

jednotky, potreba kvalifikovaných požiadaviek na podriadených, veliteľská práca s podriadenými a v neposlednom rade neosobný kritický prístup k hodnoteniu. Hodnotený profesionálny vojak si naproti tomu musí byť vedomý svojej úlohy v procese služobného hodnotenia. Na dosiahnutie čo najobjektívnejšieho služobného hodnotenia vlastnej osoby musí vedieť, že má okrem zodpovedného plnenia svojich povinností ešte dve možnosti, ako ovplyvniť služobné hodnotenie. A to hodnotiaci pohovor a možnosť podať odvolanie.

Počas hodnotiaceho pohovoru má veliteľ – hodnotiteľ možnosť otvorene a priamo hovoriť s hodnoteným profesionálnym vojakom o jeho dosiahnutých výsledkoch a o jeho ďalšom kariérnom raste. Avšak podľa sociologického prieskumu 23 % respondentov uviedlo, že s nimi nebol vykonaný žiadny hodnotiaci pohovor a služobné hodnotenie len podpísali. Hodnotený má pri hodnotiacom pohovore reálnu šancu aktívne vstupovať do procesu spracovania služobného hodnotenia. Môže svojím aktívnym prístupom dosiahnuť, že v nebodovanej hodnotiacej oblasti budú uvedené všetky skutočnosti, ktoré počas hodnoteného obdobia ovplyvňovali jeho výkonnosť. A že sa nezabudne na žiadnu udalosť alebo aktivitu, ktorá mohla veliteľovi pri spracovaní hodnotenia uniknúť.

Právo na odvolanie

V prípade, že hodnotiaci pohovor nesplnil požiadavky hodnoteného, má právo podať odvolanie. Hodnotený profesionálny vojak má sedem dní od oboznámenia sa so služobným hodnotením na to, aby podal písomné odvolanie. V ňom musí presne určiť časť služobného hodnotenia voči ktorej sa odvoláva a uviesť dôvody podania odvolania. Takto vypracované odvolanie predloží hodnotiteľovi. Podané odvolanie má odkladný účinok.

Hodnotiteľ môže hodnotenému profesionálnemu vojakovi ktorý podal odvolanie voči služobnému hodnoteniu sám vyhovieť, alebo môže odvolanie spolu so spracovaným služobným hodnotením a odôvodnením služobného hodnotenia postúpiť odvolaciemu orgánu. Odvolacím orgánom je nadriadený veliteľ hodnotiteľa, ktorý na vyriešenie odvolania zriadi do siedmich dní od doručenia uvedených dokumentov komisiu ako svoj poradný orgán. Komisia má na vypracovanie stanoviska sedem dní od svojho zriadenia. Odvolací orgán na základe doručenia stanoviska od komisie do siedmich dní rozhodne o tom, či odvolanie zamietne, alebo rozhodne o zmene alebo zrušení služobného hodnotenia. V prípade, že odvolací orgán rozhodne o zmene alebo zrušení napadnutého služobného hodnotenia, musí hodnotiteľ prepracovať hodnotenie v zmysle rozhodnutia odvolacieho orgánu do siedmich dní od doručenia rozhodnutia odvolacieho orgánu.

Z uvedeného vyplýva že profesionálny vojak v procese služobného hodnotenia

Každý podriadený dosahuje lepšie výsledky práce, ak má nad sebou veliteľa, ktorý dokáže objektívne posúdiť jeho schopnosti, a ktorý týmto spôsobom vytvorí motivačné prostredie pre jeho záujem o prácu a zotrvanie v štátnej službe profesionálneho vojaka.

nie je len štatistom a obeťou svojvôle veliteľa, ale aktívnym prístupom môže výrazne ovplyvniť objektívnosť hodnotenia.

Naproti tomu ak je služobné hodnotenie spracované zodpovedne a citlivo, stáva sa v rukách veliteľa výrazným motivačným a stimulačným nástrojom. Veď každý podriadený dosahuje lepšie výsledky práce, ak má nad sebou veliteľa, ktorý dokáže objektívne posúdiť jeho schopnosti, a ktorý týmto spôsobom vytvorí motivačné prostredie pre jeho záujem o prácu a zotrvanie v štátnej službe profesionálneho vojaka.

Žiadne zbytočné tlačivo

Výsledky služobných hodnotení poskytujú cenné informácie pre ďalšie plánovanie rozvoja personálu. Služobné hodnotenia sú hlavným podkladom komisie na konkurenčný výber na určenie poradia profesionálnych vojakov. V konkurenčnom výbere môže profesionálny vojak získať až 200 bodov, pričom práve služobné hodnotenie má priamy vplyv na získanie 130 bodov. Okrem toho má služobné hodnotenie vplyv na plánovanie kariérneho rozvoja či morálneho ocenenia.

Služobné hodnotenie je a v budúcnosti ostane základným kameňom systému manažmentu vojenského personálu. V podmienkach prebiehajúcej ekonomickej krízy narastá potreba udržania vysokej kvality personálu OS SR. Práve preto by služobné hodnotenie nemalo byť len „zbytočné tlačivo“ určené zákonom, ale plnohodnotný nástroj veliteľa na to, aby sme dostali správneho človeka v správnom čase na správne miesto.

Text: plk. gšt. Emil Hvasta
náčelník odboru personálneho
manažmentu Štábu pre podporu operácií
GŠ OS SR
Foto: Ivan Kelement

Inštitút služobného hodnotenia je zakotvený v § 40 až 48 zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Zákon uvádza, že služobné hodnotenie je základným podkladom na rozhodovanie vedúceho služobného úradu alebo veliteľa vo veciach služobného pomeru profesionálneho vojaka a na plánovanie jeho postupu v služobnej kariére.

Každá firma či organizácia je založená na činnosti ľudí od radových zamest-

nancov až po vrcholový manažment. V tomto systéme má hodnotenie pracovníka nezastupiteľné miesto. Veď poznanie personálu je aj nevyhnutnou podmienkou na kvalitné riadenie ľudských zdrojov. Informácie o kvalite vlastného personálu sa získavajú vykonávaním

systematického hodnotenia. Z dikcie zákona vyplýva, že služobné hodnotenie je nevyhnutnou súčasťou života profesionálneho vojaka, sprevádza ho počas celej jeho kariéry a ovplyvňuje jeho pôsobenie v ozbrojených silách. Proces spracovania služobného hodnotenia je pravidelný (vykonáva sa spravidla raz ročne) a formálny (vykonáva sa na predpísanom tlačive s jednotnými hodnotiacimi kritériami). Systematické služobné hodnotenie plní funkcie: poznania, usmernenia, motivácie (demotivácie) a nápravy nielen vo vzťahu k jednotlivcovi, ale aj vo vzťahu k celým OS SR.

O olympizme súťažne

Slovenský olympijský výbor (SOV), poveril realizovaním finále vedomostnej súťaže o olympizme vysokoškolákov v roku 2012 Katedru telesnej výchovy a športu Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Do súťaže sa prihlásilo 9 trojčlenných družstiev zo slovenských vysokých škôl a univerzít. Podujatie otvoril rektor Akadémie ozbrojených síl, brigádny generál Boris Ďurkech. Súčasťou podujatia bola aj beseda s úspešnými slovenskými olympionikmi. Na prvých priečkach sa umiestnili Fakulta športu Prešov, Akadémia ozbrojených síl Liptovský Mikuláš a FTVŠ UK Bratislava. Víťazné družstvá odmenili profesori Ján Junger a Ján Grexa medailami, diplomami a vecnými cenami.

Text: Dušan Litva, KTVŠ AOS

Foto: Danuša Spilá

Celorezortné prehliadky

Záujem profesionálnych vojakov, zamestnancov, ich rodinných príslušníkov a vojenských dôchodcov o celorezortné súťažné prehliadky FotoAtak, VideoAtak, Litera a Galéria MIL sa zvýšil. Zapojilo sa do nich 86 súťažiacich s 311 prácami. Záštitu nad podujatím prevzal riaditeľ Personálneho úradu OS SR plk. Ivan Sálaši. Víťazi si prevzali ocenenia v Liptovskom Mikuláši. Na vyhodnotení bol prítomný rektor AOS brig. gen. Boris Ďurkech a zástupca riaditeľa PÚ OS SR pplk. Milan Litvaj. Kompletne výsledky spolu s fotografiami zo slávnostného vyhodnotenia sú zverejnené na internetovej stránke <http://osveta.mil.sk>.

Ing. Gabriela Sotoniaková

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

1. január

Deň vzniku Slovenskej republiky. Svetový deň mieru.

3. január

● 1923 - v Lipnici zomrel Jaroslav Hašek, autor románu *Osudy dobrého vojáka Švejka za svetové války*.

● 1993 - podpis zmluvy START-II, v ktorej sa USA a Rusko dohodli o likvidácii dvoch tretín strategických zbraní do roku 2003.

7. január

● 1953 - prezident USA Harry Truman vyhlásil, že Spojené štáty vyvinuli vodíkovú bombu.

10. január

● 1943 - Druhá svetová vojna: začala sa sovietska ofenzíva pri Stalingrade.

16. január

● Svetový deň migrantov a utečencov.

19. január

● 1993 - SR prijali za člena OSN ako 180. členský štát. Pred budovou OSN v New Yorku vztýčili slovenskú vlajku.

20. január

● 1958 - Elvis Presley prevzal povolávací rozkaz do americkej armády.

21. január

● 1793 - v Paríži popravili francúzskeho kráľa Ľudovíta XVI., ktorý svojou neschopnou vládou podnietil Francúzsku revolúciu (1789).

25. január

● 1688 - v Terchovej sa narodil Juraj Jánošík. Popravili ho 18. marca 1713 v Liptovskom Mikuláši.

● 2008 - vo veku 107 rokov zomrel posledný nemecký vojak, ktorý bojoval v prvej svetovej vojne.

26. január

● 1953 - narodil sa Anders Fogh Rasmussen, dánsky politik, od 1. 8. 2009 generálny tajomník NATO.

27. január

● Pamätný deň holokaustu, deň oslobodenia koncentračného tábora v Osvienčime (1945).

● 1973 - podpisom mierovej zmluvy sa oficiálne skončila vietnamská vojna.

28. január

● Medzinárodný deň mobilizácie proti jadrovej vojne.

30. január

● 1948 - hinduistický fanatik zavraždil indického politika Gándhího, najväčšiu osobnosť indického národnooslobodzovacieho hnutia.

31. január

● 1943 - skončila sa jedna z kľúčových bitiek 2. svetovej vojny: obklúčené nemecké vojská vedené maršalom Paulusom kapitulovali pri ruskom Stalingrade (Volgograd).

STYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOLNÝ ČAS

Vojenský biatlon

Použitie vojenských jednotiek na lyžiach (ski warfare) v operáciách je síce exotický spôsob boja, zato vonkoncom nie neznámy. Po prvý raz sa ako fenomén objavuje už začiatkom 19. storočia, keď ho Nóri použili proti Švédom v napoleonských vojnách (1807-1814). V prvej svetovej vojne využívali oddiely bojovníkov na lyžiach Taliani na boj v najvyššie položených priesmykoch Álp – odtiaľ názov alpinisti. Dodnes existujú v zostave talianskych ozbrojených síl štyri takéto jednotky. Svoje o použití „ski warfare“ vedia aj Fíni, ktorí lyže využívali na rýchlejšie presuny v boji proti postupujúcim sovietskym tankom v zime 1939; neskôr ich napodobnili práve sovietski pešiaci pri protiofenzíve v bitke o Moskvu (1941).

Mimochodom, práve skúsenosti s vojenským hliadkovaním na lyžiach viedli k zrodu športového biatlonu ako kombinácii behu na lyžiach a streľby. Dnes existuje viacero krajín, ktorých ozbrojené zložky trénujú boj na lyžiach – platí to predovšetkým o severských štátoch, ale špecialistov majú aj v rakúskej a francúzskej armáde, nemeckom Bundeswehri, ale aj v Španielsku, Rumunsku, Veľkej Británii či USA. U nás majú každoročne v Nízkych Tatrách alebo Malej Fatre výcvik v taktike boja na lyžiach, vysokohorských výstupoch a lavínovej prevencii príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny.

(cc)

Foto: Peter Dovina

Je ti zima, dievčatko?

Zdalo by sa, že na rukaviciach už nemožno vymyslieť nič nového. Nová doba prináša nové rukavice. Napríklad rukavice vyhrievané prostredníctvom počítačového dátového rozhrania USB. Praktická a dnes už aj cenovo prístupná pomôcka pre všetkých zimomravých však nie je vhodná

k prenosným počítačom, pretože dokáže vybiť batériu raz-dva. Takže ju nevyužijeme tam, kde by

sa zišla najviac – pri práci v zimnom teréne. Iným zimným problémom je dotykové ovládanie telefónov a tabletov. Bez rukavíc oziaba,

s rukavicami izoluje a neregistruje dotyk. Preto bolo treba vyvinúť špeciálnu tkaninu, vysoko vodivú, aby dotykový displej „cítil“ dotyk,

ale zároveň izolujúcu, aby plnili hlavnú úlohu: držať ruky v teple. Východisko našli bystré hlavy v postriebrených nylónových vláknach, vpletených do štruktúry rukavíc.

Zimná vitamínová bomba

Žiadne zázračné kamčatské čučoriedky alebo amazonské bobule, nijaké drahé exotické ovocie. Ideálnou vitamínovou bombou v zime je obyčajná kvasená kapusta! Bez tepelnej úpravy, v surovom stave alebo ako základ šalátov, je kvasená kapusta zdrojom vitamínu C, baktérií kyseliny mliečnej, vitamínu K, skupiny vitamínov B a minerálov ako draslík, horčík či fluór.

Látky obsiahnuté v kvasenej kapuste podporujú tvorbu krvi a hormónov, umožňujú lepšie bojovať proti únave a zvyšujú obranyschopnosť organizmu. Kvasená kapusta pomáha znižovať krvný tlak a zároveň aktivuje funkciu čriev a vylučovanie toxických látok. Má odvodňujúci účinok, preto umožňuje rýchle odstraňovanie škodlivých látok z tela. Výskumy dokázali, že kvasená pôsobí proti baktériám (vrátane zlatého stafylokoku), pomáha pri liečbe srdca, ľadvín, žľáz, pri ateroskleróze aj pri boji s obezitou.

HRA

DVD

Call of Duty: Black Ops 2

V roku 2025 bojujú americkí vojaci proti teroristovi Raulovi Menendezovi a jeho hnutiu Die Cordis, ktoré ohrozuje svetový poriadok. Za prvý týždeň predaja si hru Call of Duty: Black Ops 2 kúpilo 11,22 miliónov hráčov, najviac pre Xbox 360 a PS3. Ani skvelý predaj však neohrozil prvenstvo Call of Duty: Modern Warfare 3 z roku 2011 s 13,45 miliónmi za premiérový týždeň. Deviate pokračovanie úspešnej série má silný úvod, zmysluplný príbeh, uveriteľných hrdinov a skvelého zlosyna. Predlohu pre strategickú akčnú strelačku s robustným online multiplayerom napísal hollywoodsky scenárista David S. Goyer (Batman začína, Návrat Temného rytiera).

Tri filmy v jednom balíku

Tri skvelé filmy v jednom balíku – a za ústretovú cenu! George Clooney hrá vo vlastnej réžii v príbehu o konci obávejanej postavy studenej vojny – amerického senátora McCarthyho **Dobrou noc a veľa šťastia**. Šesť Oscarov udelili dráme americkej režisérky Kathryn Bigelow **Smrť čaká všade** o živote a práci amerických vojenských pyrotechnikov v Iraku. S vojnou je spojený aj tretí film **Predčítač** o študentovi Michaelovi, ktorý v povojnovom Nemecku podľahne zvláštnemu čaru tajomnej zrelej ženy Hanny. Lenže z tej sa vyklúpe beštiálna dozorkyňa z koncentračného tábora!

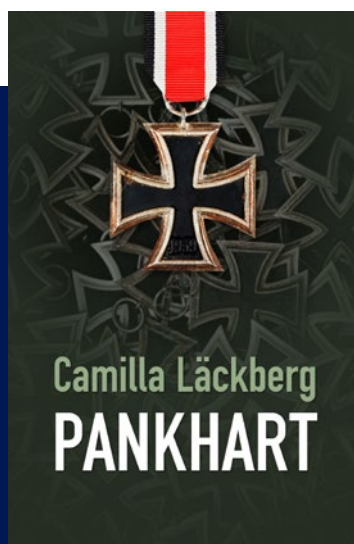

Lepšie neskoro ako nikdy

Chýbal vám pod stromčekom základný a neodmysliteľný darček? Nenašli ste si pod jedličkou aspoň jedny PAPUČE? V tom prípade máte jedinečnú možnosť napraviť niekoho (Ježiškovi? Santovi? Dedovi Mrázovi? Manželkinu?) chybu a rozšíriť svoju zbierku domácej obuvi. A to o vskutku štýlové tankistické kúsky. Na výber je verzia T-34 ale aj nemecký Tiger. Áno, k úplnej spokojnosti stačí len málo – partnerkine šikovné ruky...

KNIHA

Pankhart

Po slovenských prekladoch románov Kazateľ, Smoliar, Kamenár a Ladová princezná prichádza ďalší napínavý príbeh od **Camilly Läckberg** označovanej ako „švédska Agatha Christie“. Prečo si matka Eriky Falckovej odložila starú nacistickú medailu? Aby to Erika zistila, vyhľadá penzionovaného učiteľa dejepisu, no starec sa správa čudne a vyhýba sa odpovedi. O dva dni nato ho zavraždia. Erika začne čítať matkine denníky a dozvie sa, že počas 2. svetovej vojny sa jej matka a obeť poznali. Aké tajomstvá ukrýva Erikina rodina?

Mráz mu pristane

Vode do hĺbky 12 metrov, pádu z výšky 2 metre, mrazu do -10° C, zaťažaniu 100 kg, prachu i škrabancom dokáže odolať fotoaparát do nepohody Tough TG 1 od Olympusu. Nechýba mu manometer, elektronický kompas ani GPS či lampa LED. Odolné telo s rozmermi 111.5 × 66.5 × 29.1 mm a hmotnosťou 230 g ukrýva snímač 1/2.3" CMOS s rozlíšením 12 MPx, procesor TruePic VI, displej OLED, objektív s ohniskovou vzdialenosťou 25 - 100 mm a svetelnosťou 2.0 - 4.9. K dispozícii je 23 scénických režimov (vrátane HDR), rovný tucet obrazových filtrov a efektov, z toho 10 aj pre video. Spoľahlivý pomocník do džungle, púšte, snehových pustatín, ale aj do mesta, predstavuje momentálnu špičku medzi outdoorovými kompaktnými.

FILM

The Master

Slávny americký režisér **P. T. Anderson** (Magnólia, Čierna krv) vo svojom najnovšom filme rozpráva o veteránovi 2. svetovej vojny Freddie Quellovi (**Joaquin Phoenix**), ktorý sa po návrate z Tichomoria nevie zaradiť do bežného života v civile. Tulák a alkoholik sa stane asistentom svojrázneho doktora Lancastera Dodda (**Philip Seymour Hoffman**), zakladateľa novej sekty. Vzťah dvoch zvláštnych mužov je stredobodom drámy voľne inšpirovanej životom a osudmi zakladateľa Scientologickej cirkvi a dianetiky Rona L. Hubbarda. Z filmového festivalu v Benátkach si film odniesol ceny za réžiu a za herecké výkony.

VAŠE STAROSTI NA NAŠU HLAVU

Čo má vojak urobiť a aké podmienky musí splniť, ak si chce dať pokrstiť svoje dieťa?

V katolíckej cirkvi je sviatosť krstu vážnym a zodpovedným úkonom v živote človeka, ktorému sa udeľuje. Je základom kresťanského života a bránou k ostatným sviatostiam. Kresťanskí rodičia sú preto povinní postarať sa o to, aby ich dieťa bolo pokrstené v prvých týždňoch, čím skôr po narodení. V dostatočnom časovom predstihu sa majú obrátiť na príslušného kňaza – vojaci a zamestnanci OS SR aj na vojenského kaplána a požiadať o udelenie sviatosti pre dieťa, aby bol dostatok času aj na náležitú prípravu. Pri nahlásení žiadosti o udelenie sviatosti krstu je príslušnému vojenskému kaplánovi potrebné priložiť fotokópiu rodného listu dieťaťa, vyplnený krstný listok a potvrdenie krstných rodičov o prijatí sviatosti birmovania, resp. sviatosti manželstva. V prípade krstu civilným kňazom mimo trvalého bydliska rodičov, je v civilnom prostredí Cirkvi potrebná aj licencia a súhlas od príslušného civilného kňaza podľa miesta trvalého bydliska.

pplk. ThDr. Tibor Ujlacký, PhD.
riaditeľ kancelárie Ordinariátu OS a OZ SR

Môže sa profesionálny vojak vyslaný do misie oženiť so štátnou príslušníčkou štátu, kde je vyslaný?

Zákon č. 346/2005 o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR v § 13 ustanovuje podmienky prijatia občana do štátnej služby v ozbrojených silách Slovenskej republiky vrátane podmienok, ktoré musí spĺňať po celý čas výkonu štátnej služby. V § 119 sú taxatívne ustanovené základné povinnosti profesionálneho vojaka a zákazy, ktoré musí profesionálny vojak dodržiavať pri vykonávaní štátnej služby. Nevyplyva však z nich žiadne obmedzenie brániace uzatvoreniu manželstva profesionálnym vojakom, ktorý je vyslaný na plnenie úloh mimo územia SR so štátnou príslušníčkou iného štátu vrátane štátu, do ktorého bol profesionálny vojak vyslaný. Zároveň však pre každú medzinárodnú operáciu a zahraničnú misiu platia tzv. štandardné operačné pravidlá (SOP), ktoré presne determinujú, čo vojak smie a čo nie. Napríklad SOP pre misiu UNFICYP taxatívne zakazujú účasť v misii občanom Cypru, Grécka a Turecka, a nepovoľujú ani účasť tým vojakom z prispievateľských krajín do misie UNFICYP, ktorých manželky sú Cyperčanky, Grékyne alebo Turkyne. Sobáš s občanmi Cypruskej republiky, Grécka alebo Turecka sa môžu vykonávať podľa pravidiel a tradícií národných kontingentov bez zásahov veliteľstva UNFICYP, ale veliteľia kontingentov musia zabezpečiť okamžitú repatriáciu takeého vojaka, ktorý sa zosobáš s občanom uvedených krajín, priamo zainteresovaných v cyperskom probléme. Všetci príslušníci UNFICYP, ktorí uvažujú o sobáši na ostrove Cyprus, aj v prípade s občanom vlastnej národnosti, musia túto skutočnosť konzultovať s náčelníkom personálnej oblasti veliteľstva UNFICYP, ktorý pre nich zabezpečí potrebné informácie na sobáš prostredníctvom sekretariátu OSN v New Yorku. V prípade neohlásenia plánovaného sobáša na ostrove, to môže viesť k situácii, že vykonaný sobáš bude vyhlásený za neprávoplatný.

Mgr. Milan Brach, riaditeľ Úrad právnych služieb
Kpt. Tomáš Daňo, Centrum riadenia operácií GŠ OS SR

Foto: rtn. Rastislav Ochotnícky

Na púte s Ordinariátom OS a OZ SR v roku 2013

Ordinariát OS a OZ SR v roku 2013 oznamuje, že v roku 2013 sa uskutočnia nasledovné púte:

55. medzinárodná vojenská púť do Lúrd vo Francúzsku

termín: 22.- 28. mája 2013 (odchod 22. mája, návrat 28. mája);
počet účastníkov: 90 OS SR, 45 MV SR, 45 ZVJS;
doprava: služobnými autobusmi MO SR, ZVJS a MV SR bezplatne; **účastnícky poplatok:** 160,- € povinná úhrada pred nástupom do autobusu; **stravovanie:** počas cesty tam a späť individuálne, počas pobytu v Lurdoch plná penzia);
uzatváranie prihlášok: 28. februára 2013

8. národná púť Ordinariátu OS a OZ SR do Ríma a Vatikánu v Taliansku

termín: 8.- 14. septembra 2013 (odchod 8. septembra, návrat 14. septembra); **počet účastníkov:** 45 OS SR, 90 MV SR;
doprava: služobnými autobusmi MO SR a MV SR bezplatne; **účastnícky poplatok:** 200,- € povinná úhrada pred nástupom do autobusu;
stravovanie: počas cesty tam a späť individuálne, počas pobytu v Ríme raňajky a večere, obed individuálne);
uzatváranie prihlášok: 15. mája 2013

Cyrlometodské stretnutie Vojenských ordinariátov SR a MR v Zalavári v Maďarsku

termín: 22. júna 2013 (odchod 22. júna, návrat 22. júna);
počet účastníkov: 45 OS SR v uniformách;
doprava: služobnými autobusmi MO SR bezplatne;
účastnícky poplatok: žiadny
stravovanie: počas cesty tam a späť individuálne;
uzatváranie prihlášok: 30. marca 2013

17. národná pešia púť Ordinariátu OS a OZ SR do Levoče

termín: 6. júla - 7. júla 2013;
počet účastníkov: 100;
doprava: služobnými autobusmi OS a OZ SR, alebo individ.;
účastnícky poplatok: 10,- € povinná úhrada pred ubytovaním s raňajkami; **nocľah:** Diecézny seminár J. Vojtaššaka v Spišskej Kapitule (1 noc); **stravovanie:** raňajky;
uzatváranie prihlášok: 30. mája 2013

Účasť na 19. medzinárodnej vojenskej púti z Varšavy do Čenstochovej v Poľsku

termín: 4.-14. augusta 2013;
počet účastníkov: celkom 20 (OS SR, MVSR, ZVJS, HaZZ, HzS, CS);
doprava: individuálne;
účastnícky poplatok: žiadny;
nocľah: zadarmo v stanoch;
stravovanie: zadarmo v poľných podmienkach;
špecifická požiadavka: zdravotný stav, kondícia a plná poľná výbava na 300 kilometrový peší pochod;
uzatváranie prihlášok: 30. mája 2013

Na púte sa musia záujemcovia prihlásiť čo najskôr prostredníctvom svojich vojenských, policajných a väzenských kaplánov.

The armored forces are the modern successor to horse **cavalry**. They are powerfully armed, armored, highly mobile and able to perform both offensive and defensive missions. Tanks, infantry fighting vehicles and self-propelled artillery are the most common armored units found on battlefields. Due to a lower effectiveness of army units consisting exclusively of armored vehicles, they usually operate in **combined arms** teams with infantry, artillery, and other combat and combat support units. Armor tactics emphasizes mobility, firepower and shock action to overcome and destroy enemy forces in rapid actions. High speed and mobility combined with maximum firepower and armored protection enable their deployment on the **forward edge** of the battlefield.

Their mobility may be restricted by minefields and other obstacles, **unfavorable terrain**, **darkness** and weather. To overcome obstacles – both natural and **artificial** – **encountered** on the battlefield, a whole range of specialized armored vehicles were developed.

Large armored units are organized and equipped for operations where speed is of utmost importance. Their primary role lies in offensive missions. Maximum success may be expected when the attacking armored forces have surprise and terrain on their side, combined with the absence of massed enemy **defensive** means. In such a situation the armored unit may penetrate the enemy positions on a narrow front, and move into his rear where the command, communication and supply facilities are located. **Large-scale** maneuvering, **concealment** and surprise ensure the capture of important lines and objectives. Successful pursuit of the enemy relies not only on the **resolute action** and maneuvering of the armored troops, but also on the artillery and air support.

Small armored units assist the infantry. They precede, accompany and follow other attack units. They enter the action at the **decisive** time and place as determined by the commander to whom they are attached.

Using armored units for defensive purposes denies the option to fully exploit their **mobility**; on the other hand, they may employ **delaying tactics** and launch counterattacks.

Setting aside internal security operation and deployment in jungle, mountain or urban terrain, almost every major ground operation would now be **conducted by combined arms** formations of tanks with infantry, artillery, engineers and other support units, mounted in the armored vehicles.

MILITARY ENGLISH

Land Forces I. - ARMOR

Pripravené v spolupráci s AReport, Česká republika, Foto: Jozef Žiak

PHRASEOLOGY

Armed – fitted with weapons or weapon systems. Words **armor**, **armored**, **armory**, etc. are in British English spelled with U (**armour**, **armoured**...), whereas in American English without. **Forward area** – an area in proximity to combat. **Forward edge of the battle area** – the foremost limits of a series of areas in which ground combat units are deployed. The expression **mounted in a vehicle** means that some people are inside the vehicle; equipment or weapons can also be mounted, but meaning fixed and typically used with the preposition on (e.g. **new machine gun mounted on the vehicle**). **Pursuit** – an offensive operation designed to catch or cut off a hostile force attempting to escape, with the aim of destroying it. **Tactics** – the ordered arrangement and maneuver of units in relation to each other and/or to the enemy.

GLOSSARY

● **action** [ˈækʃən] – bojová činnosť, akcia; ● **artificial obstacle** [ˌɑːtəˈfɪʃəl ˈɒbstɪkəl] – umelá prekážka, záťaž; ● **cavalry** [ˈkævləri:] – jazdectvo, (amer.) obrnené prieskumné jednotky ● **combat arm** [ˈkəm.bæt ˈɑːrm] – druh vojska ● **combat arms** [ˈkəm.bæt ˈɑːrmz] – druhy vojsk, bojová technika; ● **combined arms** [kəmˈbaɪnd ˈɑːrmz] – vševojskový zväzok ● **concealment** [kənˈsiːl.mənt] – krytie, maskovanie; ● **conduct** [ˈkɒndʌkt] – viesť, vykonávať; ● **darkness** [ˈdɑːknɪs] – tma; ● **decisive** [drˈsɪsɪv] – rozhodujúci; ● **defensive** [drˈfensɪv] – obranný, vhodný na obranu; ● **delaying tactics** [drˈleɪɪŋ ˈtæktɪks] – zdržovacia taktika; ● **emphasize** [ˈemfəsaɪz] – zdôrazňovať; ● **encounter** [ɪnˈkaʊntə] – stretnúť sa, naraziť na niekoho alebo niečo; ● **exploit** [ˈeksplɔɪt] – využiť; ● **forward edge** [ˈfɔːwəd edʒ] – predný okraj; ● **inaction** [ɪnˈækʃən] – nečinnosť; ● **large scale** [lɑːdʒ skeɪl] – rozsiahly; ● **line** [laɪn] – pásmo, postavenie, línia; ● **means** [miːnz] – prostriedky; ● **mobility** [məʊˈbɪlɪti] – mobilita, pohyblivosť; ● **penetrate** [ˈpenɪtreɪt] – preniknúť, prelomiť, preraziť; ● **possess** [pəˈzes] – vlastniť, ovládať; ● **precede** [prɪˈsiːd] – predchádzať niečomu; ● **pursuit** [pəˈsjʊːt] – prenasledovanie; ● **rapid** [ˈræpɪd] – rýchly; ● **resolute** [ˈrezəluːt] – rozhodný; ● **successor** [səkˈsesə] – nástupca; ● **unfavorable terrain** [ˈʌnˈfeɪvərəbl ˈteəriːn] – nepriaznivý terén.

DUCHOVNÉ SLOVO

Slovo na cestu rokom 2013

Začiatkom roka 2013 sme vstúpili do prebiehajúceho jubilejného roka svätých Cyrila a Metoda. V ňom náš národ oslavuje príchod slovanských vierozvestcov na Veľkú Moravu v roku 863. Konajú sa podujatia, na ktorých si pripomínáme význam a dosah misie solúnskych bratov, ktorí našim predkom priniesli evanjelium a kresťanské náboženstvo v zrozumiteľnom jazyku.

Pri tejto príležitosti chcem upriamiť pozornosť aj na dávnejšie počiatky kresťanskej éry, príchod kresťanskej viery do Európy. Žiaden historik si nevie bez kresťanstva predstaviť vývoj modernej Európy. Len myslenie ovplyvnené kresťanstvom mohlo povzbudiť európske národy k rozmachu vedy a kultúry a vytvoriť hospodárske zázemie pre civilizáciu, ktorá bude schopná prevziať na seba zodpovednosť za vývoj a smerovanie sveta.

Je paradoxom, že za nasmerovaním kresťanskej misie do Európy stojí na prvý pohľad zanedbateľný zážitok jedného z neskorších apoštolov Ježiša Krista, najväčšieho misionára v Rímskej ríši, apoštola Pavla. Ten považoval prosbu muža v nočnom vídení: Prejdi do Makedónie a pomôž nám, za Boží hlas a výzvu k presmerovaniu misijného úsilia z Ázie na európsku pevninu. Pavol z Tarzu počúvol Božie volanie a vydal sa na cestu z Troady do Filipis, ktoré ako prvé mesto Európy hostilo kresťanských misionárov. Kresťanské učenie oslovilo človeka, ktorý v množstve iných duchovných prúdov, neraz tajomných kultov, hľadal záchranu z bezvýchodiskovej situácie vtedajšieho sveta. Dnes západná civilizácia prechádza hlbokou krízou duchovných hodnôt. Nové smerovanie v globálnych problémoch sveta môže nájsť len človek vnímavý na Božie impulzy, ktoré nesmie prehliadnuť.

Cez oddanosť solúnskych bratov svätého Cyrila a Metoda, ktorí poslúchli Božie volanie stať sa misionármi Slovanov, prišlo požehnanie aj na náš národ. Bolo obrodou a zachraňujúcou silou v priebehu dlhej histórie zápasu za svoju národnú a politickú svojbytnosť našich predkov uprostred meniacej sa Európy.

Na začiatku nového kalendárneho roku Vám želim, vážení čitatelia, aby ste boli schopní duchovne vnímať pravé impulzy k dobrému nasmerovaniu svojej osobnej i služobnej kariéry.

pplk. Mgr. Miroslav Táborský,
generálny duchovný OS a OZ SR

Metabolický syndróm

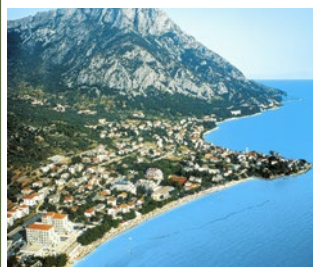
Metabolický syndróm, nazývaný aj ako syndróm inzulínovej rezistencie alebo syndróm X, nie je ochorenie, ktoré by postihovalo len jeden systém či orgán, ani choroba, ktorá by bolela.

Ako metabolický syndróm sa označuje nenáhodný súčasný výskyt niekoľkých porúch ako je obezita, porucha metabolizmu cukrov a tukov, vysoký krvný tlak a ďalších faktorov, ktoré sa významne podieľajú na vzniku srdcovocievnych ochorení a tiež cukrovky II. typu. Postihuje výrazne viac obyvateľov bohatých a vyspelých krajín s ľahším prístupom k potravinovým zdrojom. Jeho výskyt stúpa s narastajúcim vekom a hmotnosťou, a tiež so sociálnou a ekonomickou úrovňou krajiny. Vzniká v dôsledku životného štýlu, ktorý zahŕňa málo pohybu a telesnej aktivity, nadmerný príjem potravy, sedavé zamestnanie, zlé životné návyky, keď príjem energie vysoko presahuje jej výdaj.

Metabolický syndróm na Slovensku postihuje približne 30 percent populácie. Typickým príznakom je nadbytok tukového tkaniva v oblasti pásu a na hrudníku, tzv. centrálna obezita. Toto tkanivo je menej citlivé na hormón inzulín, ktorého hladina v krvi stúpa, zapríčiňuje zadržiavanie tekutín v organizme a zvýšenie tlaku krvi. Súčasne sa z tohto tkaniva viac uvoľňujú tukové látky, ktoré spôsobujú nárast hladiny krvných tukov (triglyceridy). Vyšší tlak krvi a vyššia hladina tukov v krvi zapríčiňuje poškodzovanie tepien zásobujúcich krvou srdce a mozog. Za nor-

Ponuka rekreačných

Zväz vojakov SR i v roku 2013 usporiada rekreačné pobyty

GRADAC

Termín: 14.06. – 23.06.2013

Hotel LAGUNA 320 €

Depandance LAGUNA „A“ 299 €

Depandance LAGUNA „B“ 285 €

Termín: 21.06. – 30.06.2013

Hotel LAGUNA, 360 €

Depandance LAGUNA „A“ 335 €

Depandance LAGUNA „B“ 315 €

V CENE JE: 7× ubytovanie, 7× polpenzia formou bufetových stolov, 1× nápoj k večeri, pobytová taxa, autobusová doprava z Trenčína, poistenie voči úpadku CK, komplexné cestovné poistenie. Cena za dieťa 3 – 12 rokov na prístelke: 100 € (cena platí pri ubytovaní na izbe spolu s 2 dospelými osobami). V cene: prístelka, polpenzia, doprava, poistenie.

Záujemcovia o pobyt, hláste sa na Sekretariáte ÚR ZVSR

Ked' duša hovorí rečou tela

Čoraz častejšie sa lekári stretávajú s ľuďmi, u ktorých sa nepodarí nájsť príčinu ich ťažkostí, alebo lekármi stanovená príčina nie je pre trpiacich dostatočná.

Štúdie hovoria, že až jeden zo štyroch ľudí odchádza z ambulancie s diagnózou bez nálezů. Sú z toho často zúfalí, vravia, že im lekári nerozumejú, že ich považujú za simulantov. Dožadujú sa ďalších, často veľmi nákladných a vlastne zbytočných vyšetrení. U ďalších sa síce podarí nájsť organickú príčinu telesných ťažkostí, ale pripájajú sa k nim aj psychické a sociálne faktory, ktoré dokážu veľmi nepriaznivo ovplyvniť priebeh choroby. Vo všetkých prípadoch pôsobí zložitá súhra telesných a psychických faktorov. Telo a duša spolu súvisia, tvoria jeden celok. Je vhodné hľadať na človeka celostne, neoddeľovať jeho prežívanie – emócie od jeho myšlienok, ani od jeho telesných pocitov a už vôbec nie od správania.

Emócie hýbu nielen našou dušou, ale aktivizujú celé naše telo a uvádzajú ho do stavu napätia či uvoľnenia. Vzájomný vzťah medzi telesným a duševným najlepšie vystihuje slovo „psychosomatika“, ktoré je zložené z dvoch gréckych slov – psyché (duša) a sóma (telo), a ktoré označuje vzájomnú súhru telesných a duševných procesov. Psychosomatická reakcia je úplne zdravá a vhodná forma prežívania, veď každý pocit vyvolá nejakú telesnú reakciu a každá telesná reakcia rozpúta pocity. Pojmy „psychosomatické poruchy“ či „psychosomatické choroby“ potom označujú patologické, neadekvátne formy vzťahu medzi telom a dušou, teda spolupôsobenie fyzických a psychických faktorov pri vzniku a priebehu chorôb. Úlohou psychosomatiky nie je prisudzovať menší význam telesným faktorom, chce však zdôrazniť rovnocenné postavenie faktorov psychických. V súčasnosti sa vychádza z týchto predpokladov:

- v situácii extrémnej psychickej či psychosociálnej záťaže môže každý človek telesne ochorieť;
- rovnaké záťažové faktory môžu viesť u rôznych ľudí k rôznym ochoreniam;
- rôzne stresové situácie môžu spôsobiť rovnaké ochorenie;
- niektorí ľudia sú k chorobe náchylnejší ako iní, pretože nemajú dostatočné stratégie na zvládanie ťažkostí alebo žijú v menej priaznivých životných podmienkach.

Takže aj keď nenájdeme žiadne organické príčiny, nie je vhodné predčasne hovoriť o psychických faktoroch ako o jediných a pravých príčinách. Inak povedané: nevyhnutnosť psychologickéj a psychoterapeutickej liečby nevyplýva zo samotnej existencie určitej psychosomatickej choroby. Je vhodné ešte preukázať prítomnosť istých psychologických faktorov, ktoré priamo súvisia so správaním.

kpt. Martin Bittner

málnych podmienok inzulínu umožňuje prestup cukru z krvi do buniek tela, kde sa využíva pri tvorbe energie. No ak normálne množstvo inzulínu nie je schopné zabezpečiť transport glukózy do buniek, dochádza k inzulínovej rezistencii. Bunky odolávajú vplyvu inzulínu a glukóza do nich nemôže vstupovať. Pankreas musí produkovať viac inzulínu, aby sa zachovala normálna hladina glukózy v krvi. V určitom okamihu nestačí už ani vyššia hladina inzulínu a v krvi začne stúpať hladina krvných cukrov, čo je jeden zo základných príznakov cukrovky.

Odhalenie metabolického syndrómu je vlastne varovaním a výzvou na zmenu životných návykov. Metabolický syndróm charakterizujú príznaky ako nadmerná hmotnosť s obviadom pásu väčším ako 94 cm u mužov a väčším ako 80 cm u žien, systolický krvný tlak (tzv. horný) je vyšší ako 130 mmHg alebo diastolický krvný tlak (tzv. dolný) je vyšší ako 85 mmHg, hladina triglyceridov (druh krvných tukov) nalačno je viac ako 1,7 mmol/l, hladina HDL cholesterolu (tzv. dobrý cholesterol) nalačno je menej ako 1,0 mmol/l u mužov a u žien je menej ako 1,3 mmol/l, hladina glykémie (krvného cukru) nalačno je viac ako 5,6 mmol/l a bielkoviny v moči sú viac ako 20 mg/mmol. Už prítomnosť troch z týchto ukazovateľov súčasne naznačuje rozvoj metabolického syndrómu!

Metabolický syndróm je cestou k ochoreniam srdca a obehového systému, cukrovke II. typu, zmenám v obličkách. Spôsobuje zdravotné problémy ako poškodenie koronárnych a iných ciev v organizme (ateroskleróza), čo vedie k zlyhaniu srdca, infarktu alebo k mozgovej príhode, zmeny v obličkách, čo má za následok vznik vysokého krvného tlaku a srdcovocievnych ochorení, spomalenie tvorby inzulínu a vzápätí k rozvoju cukrovky II. typu.

Univerzálny liek na liečbu metabolického syndrómu neexistuje. Prvým krokom je uprednostniť zdravý životný štýl, ktorý zahŕňa obmedzenie príjmu kalórií, zvýšenie pohybovej aktivity, zmenu zloženia stravy. Druhým krokom je medikamentózna liečba, pomocou liekov, ktoré sa zaradia až potom, keď zníženie hmotnosti, zmena stravovania a zvýšená telesná aktivita nepomáhajú. Liečba spočíva v riešení jednotlivých prejavov metabolického syndrómu ako je liečba vysokého krvného tlaku, liečba cukrovky, liečba vysokých hladín tukov v krvi, liečba nadváhy a obezity. Cieľom liečby je dosiahnuť normálne hodnoty krvného tlaku, stabilizovať hladinu cukru a tukov v krvi na požadovanú úroveň.

Úspešné, dlhodobé a systematické liečenie metabolického syndrómu a jeho jednotlivých parametrov je predpokladom na udržanie zdravia a účinnou prevenciou pred vznikom nepríjemných zdravotných komplikácií.

Text: Ing. Silvia Kačeriaková
Vojenský ústav hygieny a epidemiológie Bratislava

pobyty v Chorvátsku

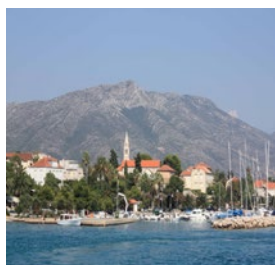
v Chorvátsku – rekreačných oblastiach Gradac a Orebič.

OREBIČ

Termín: 14.06. – 23.06.2013
Depandance BELLEVUE 315 €

Termín: 21.06. – 30.06.2013
Depandance BELLEVUE 320 €

V CENE: 7× ubytovanie, 7× polpenzia formou bufetu, nápoj k večeri, autobusová doprava, poistenie voči úpadku CK, pobytová taxa, komplexné cestovné poistenie.

Dieťa od 3 do 12 rokov na prístelke 100 €. Jednoducho zariadené dvojčlôžkové izby, sprcha/WC, balkón. Izby majú SAT TV, mini chladničku a telefón, klimatizáciu. Budova depandance sa nachádza v borovicovom lesíku areálu hotela Bellevue.

alebo na adrese: ur@zvazvojakov.sk) u plk. v. v. Jozefa Košíka

Plukovník Jaroslav Kmicikievič

Narodil sa na Ukrajine, v obci Dnestrik - Dubovy (ukraj. Дністрик - Дубовий) 30. júla 1894. V rokoch 1905 - 1913 absolvoval gymnázium s maturitou v poľskom Przemyśle a v rokoch 1919 - 1920 štyri semestre na právnických fakultách vo Ľvove a v Prahe. Vojenskú službu v rakúsko-uhorskej armáde nastúpil 5. augusta 1914 v 11. delostreleckom jazdeckom pluku vo Ľvove, ale už o týždeň neskôr bol ako politicky nespoľahlivý zaistený a transportovaný do väzenia v českom Terezíne. Odtiaľ ho na začiatku mája 1915 premiestnili do väzenia v Thalerhofe pri Štajerskom Hradci (dnes Graz, Rakúsko).

Pred koncom prvej polovice novembra 1915 ho v hodnosti vojaka odoslali do služby v 19. domobraneckom pluku. Na začiatku februára 1916 bol na krátky čas odvelený do 36. domobraneckého pluku a potom odoslaný na front do severného Talianska, kde sa stal príslušníkom 6. domobraneckého pluku. Už v polovici mája 1916 však pri Monfalcone padol do talianskeho zajatia a v apríli 1918 sa stal príslušníkom československých légii v Taliansku.

V službách československej armády (1918 – 1939)

V decembri 1918 sa vrátil do Československa. Od začiatku januára 1919 sa zúčastňoval na bojoch proti maďarskej armáde pri Bratislave, Šali a Galante a od konca mája do júla 1919 proti maďarskej Červenej armáde. O rok, 31. júla 1920, bol vymenovaný do hodnosti poručíka a na začiatku druhej polovice septembra preložený do kategórie dôstojníkov z povolania. Počas služby v československej armáde vykonával funkcie veliteľa pešej čaty, pešej roty, jazdeckej čaty, technickej eskadróny, guľometnej eskadróny, cyklistickej eskadróny, zákopníckej eskadróny, jazdeckej eskadróny, remontnej eskadróny a jazdeckého priezvedného oddielu. Postupne bol príslušníkom pešieho pluku 39, jazdeckého pluku 7, jazdeckého pluku 10, jazdeckého pluku 3, jazdeckého (dragúnskeho) pluku 2, dragúnskeho pluku 7. Slúžil v Starej Boleslavi, Hodoníne, pri Užhorode, v Sečovciach, Komárne, Berehove, Nových Zámkoch a Olomouci. Službu v predvojnovnej československej armáde skončil v hodnosti majora jazdeckta.

So slovenskou armádou na bojiskách druhej svetovej vojny

Po vzniku Slovenského štátu bol prevzatý do slovenskej armády a 18. marca 1939 poverený velením náhradnej koruhvy dragúnskeho pluku 10 v Prešove. Počas marcových bojov proti maďarským vojskám na východnom Slovensku bol veliteľom úseku od Obišoviec po Bidovce. Od 10. mája 1939 vykonával funkciu veliteľa remontného strediska v Seredi a Liptovskom Mikuláši. Od začiatku októbra 1940 bol pridelený na MNO v Bratislave a na začiatku januára 1941 sa stal zástupcom veliteľa jazdeckého priezvedného oddielu I. V tejto funkcii odišiel 28. júna 1941 na východný front. Po reorganizácii slovenskej armádnej skupiny pôsobil v Zaisťovacej divízii, ale už na začiatku októbra 1941 bol odoslaný k Rýchlej divízii, kde prevzal funkciu veliteľa priezvedného oddielu, ktorú vykonával do začiatku druhej polovice januára 1942. Po návrate na Slovensko a krátkej dovolenke na začiatku druhej polovice marca 1942 znovu odišiel do poľa k Zaisťovacej divízii, kde ako veliteľ zmiešaného priezvedného oddielu zotrval do začiatku druhej polovice septembra 1942. Na okupovanom území nadväzoval kontakty so sovietskymi partizánmi a otvorene kritizoval zásahy jednotiek slovenského pešieho pluku 102 proti miestnemu civilnému obyvateľstvu. Od konca druhej dekády septembra do konca novembra 1942 bol na liečení a zdravotnej dovolenke. Na začiatku decembra 1942 odišiel znova do poľa, tentoraz ako slovenský posádkový veliteľ v Dnepropetrovske. Na konci apríla 1943 nastúpil službu vo funkcii zástupcu veliteľa jazdeckého priezvedného oddielu I v Bratislave a 30. júna sa stal jeho veliteľom.

Vo februári 1944 ho zbavili velenia a odoslali na dovolenku. Dňa 6. júna 1944 bol odoslaný do Talianska s určením za veliteľa pešieho pluku 101 slovenskej 2. technickej divízie. Velenie pluku prevzal 25. júna. Po prechode veliteľa 2. technickej divízie plk. Jána Imra k Spojencom, v období od 3. do 23. augusta 1944, vykonával dočasne popri svojej funkcii aj funkciu veliteľa divízie. So skupinou antifašisticky orientovaných dôstojníkov pripravoval prechod pluku k talianskym partizánom. Dňa 13. apríla 1945 ho Nemci uväznili v Miláne, ale už 26. apríla ho oslobodili talianski povstalci a 27. apríla prevzal velenie nad 2. technickou divíziou, ktorú premenoval na 1. čs. divíziu v Taliansku a vyhlásil za súčasť československého vojska v zahraničí. V tomto čase už približne 700 príslušníkov divízie bojovalo v talianskych partizánskych jednotkách 1 160 sa podieľalo na akciách talianskych povstalcov severne od rieky Pád.

V posledných rokoch vojenskej kariéry

Po návrate do ČSR bol 6. augusta 1945 prijatý do čs. armády a 24. septembra sa stal veliteľom 4. pešej brigády v Žiline. Od apríla 1946 do januára 1947 sa zúčastnil na bojoch proti banderovcom, postupne vo funkciách veliteľa podskupiny „Hliník“, podskupiny „Jaroslav“, skupiny „Zlato“, skupiny „Oceľ“ a podskupiny „Jakub“. Dňa 6. januára 1947 ho ustanovili za zástupcu veliteľa 4. divízie v Žiline, 1. februára 1947 za veliteľa žilinskej posádky a 20. februára povýšili do hodnosti plk. pech. Od konca augusta 1947 vykonával funkciu zástupcu veliteľa 2. divízie v Nitre. Na začiatku decembra 1947 sa stal dočasným posádkovým veliteľom v Olomouci, v polovici marca 1948 dočasným veliteľom 2. brigády v Banskej Bystrici (od začiatku júna 1948 v Písku) a od konca augusta 1948 posádkovým veliteľom v Bratislave. O necelý rok neskôr, 1. augusta 1949, bol preložený do výslužby. Zomrel v Bratislave 3. marca 1984.

Text: doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.,
VHÚ Bratislava

Protitankový kanón z Trenčína

57 mm protitankový kanón, vzor 43, s evidenčným číslom 116 716, tvorí súčasť zbierkového fondu VHM Piešťany. Kanón bol vyrobený v januári 1954 v pobočnom závode Kubrá Trenčín, patriacom v tom čase pod závody K. J. Vorošilova v Dubnici nad Váhom. Od augusta 1954 až do roku 1956 bol kanón vo výzbroji protitankového oddielu 15. streleckej divízie v Českých Budějoviciach. V rokoch 1957 - 1958 vo výzbroji 68. streleckého pluku vo Vimperku. Po generálnej oprave, začiatkom roka 1959 vo Vojenskom opravárenskom podniku v Moldave nad Bodvou prevzalo kanón Delostrelecké technické učilište v Martine. Koncom roka 1964 bol kanón zmenený na učebno-výcvikovú pomôcku a pridelený školskej výcvikovej batérii učilišta.

V roku 1967 upravil Vojenský opravárenský podnik v Moldave nad Bodvou kanón na výstavné účely. Začiatkom roka 1975 sa nachádzal vo Vojenskej politickej akadémii Klementa Gottwalda v Bratislave. Po jej zrušení bol uložený v sklade Vysokiej vojenskej pedagogickej školy v Bratislave. Vojenské historické múzeum v Piešťanoch získalo kanón do svojej zbierky na základe bezodplatného prevodu v roku 2004.

Osvedčil sa v boji

Vývoj 57 mm kanóna, určeného na boj s tankami a samohybnými delami začal v bývalom Sovietskom zväze v lete 1940. Na jar 1941 bol vyrobený prototyp, s ktorým sa pri podnikových skúškach dosiahli výborné výsledky. Na ich základe bolo vydané rozhodnutie o začatí sériovej výroby, ktorú zabezpečoval Votkinskij závod. V máji 1941 vyrobil prvý sériový kanón pod továrenským označením ZIS-2. Do výzbroje bol zavedený začiatkom leta 1941 pod označením 57 mm kanón vzor 41.

Po vypuknutí vojny sa výroba postupne zastavila a prednosť dostal 45 mm protitankový kanón vzor 37. Nárast pancierovej ochrany nemeckých tankov si od roku 1943 vyžadoval protitankové kanóny s vyšším výkonom. Preto sa na jar 1943 spustila výroba zlepšeného 57 mm protitankového kanóna, pod označením vzor 43. V rokoch 1943 až 1945 bolo vyrobených 9 640 kusov. Do výzbroje jednotiek 1. čs. armádného zboru sa niekoľko 57 mm protitankových kanónov vzor 43 dostalo až na jar 1945.

Licenčná výroba na Slovensku

Po vojne, koncom augusta 1945, prevzala čs. armáda prvých 50 kusov 57 mm protitankových kanónov vzor 43, skrátené označovaných ako 57 mm PTK vz. 43. K nim v roku 1946 pribudlo ďalších 75 kusov. Dodaný počet však nekryl ani tabuľkové mierové počty. Preto MNO v rámci dohody o licenčnej výrobe sovietskych druhov zbraní a techniky zo 7. júla 1949 požadovalo dodanie licencie na jeho výrobu. Tú sovietska strana dodala koncom roka 1950. V januári 1951 dokumentáciu, ako aj jeden kus vzorového 57 mm PTK vz. 43 prevzalo Technicko-konštruktívne oddelenie Trenčín, ktoré ju rozpracovalo na naše podmienky. Výrobu zabezpečoval od roku 1952 n. p. K. J. Vorošilova, Dubnica nad Váhom vo svojom pobočnom závode Kubrá Trenčín. Prvý licenčne vyrobený kanón úspešne odskúšali na strelnici v Hlbokom, na jar 1952. Skúšobná komisia odporučila MNO čo najskôr spustiť sériovú výrobu. Závod Kubrá Trenčín koncom mája 1952 hlásil pripravenosť. Do konca roka však plánovaný počet 225 kusov nevyrobil, lebo mu nedodali lafetové ramená. Po prijatých opatreniach sa výroba v Trenčíne rozbehla naplno.

Od roku 1953 až do roku 1957 vyrobil závod pre potreby čs. armády spolu 1 225 kanónov. Tvorili výzbroj protitankových batérií a oddielov peších a mechanizovaných divízií, ako aj zborových protitankových delostreleckých brigád. Od roku 1957 sa začalo s postupným sťahovaním 57 mm PTK vz. 43 z výzbroje divízií prvého sledu, kde ho postupne nahradzovali kanóny vzor 52 a vzor 53. Časť stiahnutých kanónov bola po opravách predaná do Egypta a Jemenu. Z výzbroje čs. armády boli definitívne vyradené v roku 1964.

Text: Peter Turza, VHÚ – VHM

Foto: Miroslav Mihálik

Základné technicko-taktické údaje:

Obsluha	1 + 6 osôb
Hmotnosť v pochodovej polohe	1 290 kg
Hmotnosť v bojovej polohe	1 150 kg
Dĺžka v pochodovej polohe s kolesovou	7, 03 m
Šírka v pochodovej polohe	1, 64 m
Výška pri námere 00	1, 37 m
Svetlá výška	0, 36 m
Maximálny dostrel	8 400 m
Diaľka priam. výstrelu (metná diaľka)	1 100 m
Bojová rýchlosť streľby	20 rán/mín
Poč. rýchlosť podkalib. strely	1 270 m.s ⁻¹
Rozsah námeru	- 5° až + 25°
Rozsah odmeru	54°
Maximálna rýchlosť na ceste v závese za ťažným vozidlom	50 km/h
Maximálna rýchlosť v teréne v závese za ťažným vozidlom	10 - 15 km/h

